

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

OBOR PROVOZ A EKONOMIKA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

MĚNOVÝ KURZ A JEHO VLIV NA EXPORT A IMPORT

Vypracovala: Zuzana Grünová

Vedoucí bakalářské práce: Eva Kaňková, Ing. Ph. D.

PRAHA 2009 ©

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci "Měnový kurz a jeho vliv na export a import" vypracovala samostatně pod vedením vedoucí bakalářské práce, paní Ing. Evy Kaňkové, Ph.D., a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze 30. 4. 2009

.....

Podpis

PODĚKOVÁNÍ

Tímto děkuji paní, Ing. Evě Kaňkové, Ph.D., za odborné vedení při tvorbě mé bakalářské práce.

Měnový kurz a jeho vliv na export a import

Exchange rate and its effect on export and import

SOUHRN

Tato bakalářská práce se zabývá nejdříve teoretickým pohledem na dané téma a potřebným vysvětlením většiny pojmů či jevů, objevujících se v pozdějším textu.

Poté se hlouběji věnuje vysvětlení vývoje měnového kurzu CZK vůči EUR a USD a zahraničního obchodu ČR od roku 2000 do roku 2008. Na závěr jsou shrnuty a hodnoceny zjištěné poznatky, tj. vzájemná vazba měnového kurzu a zahraničního obchodu a nastínění současné a budoucí situace.

KLÍČOVÁ SLOVA

Analýza

Devizový trh

Dovoz

Měnový kurz

Vývoz

Vývoj

Zahraniční obchod

SUMMARY

This Bachelor Work inquires into theoretical perspective of the given subject matter and into necessary explanation of the concepts and phenomenon appearing in the following text. Then it further attends to an explanation of the evolution of the exchange rate CZK vs. EUR and USD and its feedback to a Czech foreign trade from 2000 to 2008. The conclusion summarizes and judges the ascertained knowledges, i. e. the relationship between the exchange rate and the foreign trade and an attempt to adumbrate the present and the future situation.

KEY WORDS

Analysis

Exchange market

Import

Exchange rate

Export

Development

Foreign trade

Obsah

1) Úvod.....	5
2) Cíl a metodika	7
2.1 Cíl práce	7
2.2 Metodika práce.....	7
3) Význam měnového kurzu s ohledem na zahraniční obchod	8
3.1 Měna a měnový kurz.....	8
3.1.1 Měna.....	8
3.1.2 Rozlišení měn.....	9
3.1.3 Měnový kurz	9
3.1.3.1 Kurzovní lístek.....	11
3.1.3.2 Nominální a reálný měnový kurz.....	12
3.1.3.3 Zhodnocení a znehodnocení měnového kurzu.....	13
3.1.3.4 Systém měnových kurzů	13
3.2 Vnější měnová politika ČNB	16
3.2.1 Orgány provádějící vnější měnovou a obchodní politiku v ČR:.....	16
3.2.2 Vlivy působící na změny kurzů volných měn.....	17
3.2.3 Ekonomické nástroje, pomocí kterých je možno ovlivňovat kurz měny	18
3.3 Mezinárodní obchod.....	20
3.3.1 Důvody vzniku mezinárodního obchodu	20
3.3.2 Dva přístupy státu k mezinárodnímu obchodu.....	21
3.3.3 Export.....	22
3.3.4 Import.....	22
3.4 Vliv měnového kurzu na zahraniční obchod obecně	23
3.4.1 Vliv znehodnocení domácí měny na zahraniční obchod.....	23
3.4.2 Vliv zhodnocení domácí měny na zahraniční obchod	23
3.4.3 Zhodnocení vs. znehodnocení.....	23
4) Vývoj měnového kurzu a jeho vliv na export a import.....	24
4.1 Vývoj zahraničního obchodu a měnového kurzu v roce 2000.....	24
4.1.1 Zahraniční obchod ČR v roce 2000	24
4.1.2 Měnový kurz vůči EUR a USD v roce 2000.....	25
4.2 Vývoj zahraničního obchodu a měnového kurzu v roce 2001	27
4.2.1 Zahraniční obchod ČR v roce 2001	27
4.2.2 Měnový kurz vůči EUR a USD v roce 2001	28
4.3 Vývoj zahraničního obchodu a měnového kurzu v roce 2002.....	29
4.3.1 Zahraniční obchod ČR v roce 2002	29
4.3.2 Měnový kurz vůči EUR a USD v roce 2002.....	30
4.4 Vývoj zahraničního obchodu a měnového kurzu v roce 2003.....	32
4.4.1 Zahraniční obchod ČR v roce 2003	32
4.4.2 Měnový kurz vůči EUR a USD v roce 2003.....	34
4.5 Vývoj zahraničního obchodu a měnového kurzu v roce 2004.....	35
4.5.1 Zahraniční obchod ČR v roce 2004	35
4.5.2 Měnový kurz vůči EUR a USD v roce 2004.....	37

4.6	Vývoj zahraničního obchodu a měnového kurzu v roce 2005	38
4.6.1	Zahraníční obchod ČR v roce 2005	38
4.6.2	Měnový kurz vůči EUR a USD v roce 2005	39
4.7	Vývoj zahraničního obchodu a měnového kurzu v roce 2006	40
4.7.1	Zahraníční obchod ČR v roce 2006	40
4.7.2	Měnový kurz vůči EUR a USD v roce 2006	41
4.8	Vývoj zahraničního obchodu a měnového kurzu v roce 2007	42
4.8.1	Zahraníční obchod ČR v roce 2007	42
4.8.2	Měnový kurz vůči EUR a USD v roce 2007	43
4.9	Vývoj zahraničního obchodu a měnového kurzu v roce 2008	44
4.9.1	Zahraníční obchod ČR v roce 2008	44
4.9.2	Měnový kurz vůči EUR a USD v roce 2008	45
4.10	Vyhodnocení	46
5)	Závěr	49
6)	Zdroje	53
7)	Přílohy	55
	Příloha č. 1: Seznam grafů	55
	Příloha č. 2: Seznam tabulek	55
	Příloha č. 3: Grafy a tabulky viz příloha č. 1 a č. 2	56

1) Úvod

V posledních letech se hodně hovoří, že zhodnocující se koruna poškozuje české exportéry a tím i zahraniční obchod, čímž je ovlivňována celá platební bilance.

V případě vysoce otevřené ekonomiky, jako je ta v České republice, jejíž hospodářství je silně vázané na export, ale které je zároveň dosti závislé i na dovozu, nemůžeme jednoduše říci, že je pro ni výhodnější, když koruna znehodnocuje. Musíme mít na paměti, že oslabováním koruny se zdraží dovoz a Česká republika je v řadě případů na dovoz odkázána. Dražší import zvyšuje výrobní náklady a tím ceny hotových výrobků a zvyšuje se tak i inflační tlak na vnitřním trhu

Měnový kurz totiž neovlivňuje pouze exportní podniky ale zprostředkovaně všechny občany dané země, protože se promítá do cen zboží, které si pak kupují, aniž si uvědomují, že jsou vyrobené ze zahraničních surovin. Kurz je začíná zajímat ve chvíli, kdy plánují dovolenou do zahraničí a chtějí si vyměnit české koruny za nějakou zahraniční měnu. Ale stejně tak, jako ceny ropy se i kurz promítá do konečné spotřebitelské ceny. Konečně kurz dokáže i ovlivnit dopad zvyšování cen ropy, protože pokud kurz zhodnocuje, je pro nás její nákup v dolarech levnější. Musíme se tedy na to podívat s obou stran.

Nedá se popřít, že rozhodování podniků o exportu nebo importu zboží a služeb závisí hlavně na pohybu měnového kurzu. Je to klíčová otázka pro podnikatele působící ve výrazně otevřené ekonomice, kteří jsou značně zapojeni do mezinárodního obchodu. Význam měnového kurzu roste úměrně s tím, do jaké míry je tuzemská ekonomika otevřená ostatním zemím světa a zda je spíše exportérem nebo importérem.

V této práci se tedy budeme zabývat vlivem měnového kurzu na zahraniční obchod.

V první části tohoto textu se budeme zabývat nejprve problematikou měnových kurzů obecně, co působí na jejich pohyb, jak vzniká a jak je ovlivňován zahraniční obchod. Kapitola je rozdělena na 4 hlavní podkapitoly. První je Měna a měnový kurz, ve které si podrobně vysvětlíme, co měna je, jaké měny rozlišujeme. Dále se zmíníme o měnovém kurzu, jak vzniká, jaké jsou druhy, kde ho můžeme zjistit, jaké jsou systémy měnových kurzů.

Další podkapitola je Vnější měnová politika ČNB, v této části si popíšeme, kdo ve státě vnější měnovou politiku provádí, jaké k tomu používá ekonomické nástroje a jak je tím kurz ovlivňován.

Předposlední podkapitola nazvaná Mezinárodní obchod obsahuje důvody, proč mezinárodní obchod vzniká, jak k němu může stát přistupovat, jaké nástroje může využívat pro jeho podporu nebo naopak omezování. A definujeme si pojmy export a import.

V poslední podkapitole, Vliv měnového kurzu na zahraniční obchod obecně, si vysvětlíme, jak působí zhodnocení a znehodnocení měny na mezinárodní obchod a navzájem je porovnáme.

V čtvrtá kapitola je rozdělena na 10 podkapitol, u 9 z nich je každá podkapitola ještě rozdělena na 2 části. V první části si popíšeme, jaký byl zahraniční obchod v daném roce a co ho ovlivnilo. Ve druhé části se budeme věnovat vývoji měnového kurzu daného roku a jeho hlavních determinantů.

V 10 podkapitole shrneme zjištěné poznatky a vyhodnotíme, zda posilování kurzu koruny mělo významně nepříznivý vliv na zahraniční obchod v České republice.

Poté následuje závěr, ve kterém zrekapitulujeme celou práci.

2) Cíl a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem této práce je shrnutí a popis základních problémů tématu měnového kurzu a zahraničního obchodu a souvislosti mezi nimi a provést analýzu těchto ukazatelů pomocí hodnot, které byly dosaženy v České republice.

Cílem teoretické části je hlavně vysvětlení a rozpracování základních pojmů daného tématu. Seznámíme se s měnovým kurzem, jak se utváří v tržní ekonomice, jaké jsou jeho druhy a čím je vývoj kurzu ovlivňován. Dále budou vysvětleny pojmy týkající se mezinárodního obchodu, proč vzniká, jak ho může ovlivňovat stát, co je export a import a jak je ovlivňován měnovým kurzem.

Cílem empirické části je analýza průběhu vývoje kurzu CZK vzhledem k USD a EUR a zahraničního obchodu v letech 2000 - 2008. V analýze jsou vyjádřeny hodnoty těchto veličin a hlavní faktory, které na kurz a zahraniční obchod působily nejvíce. Posledním cílem je zjistit, jak kurz ve skutečnosti na zahraniční obchod v České republice působí a tyto veličiny vzájemně konfrontovat. Zjištěné poznatky zhodnotit a vyvodit z nich závěry.

2.2 Metodika práce

Metodika práce teoretické části vychází zejména z využití poznatků z odborné literatury, která se zabývá problematikou měnových kurzů, zahraničním obchodem a vazbou mezi nimi. Jako dalších informačních kanálů je využíváno internetových portálů s odbornými publikacemi na dané téma.

Empirická část se skládá z popisování a analyzování informací z odborných zdrojů v dané oblasti, tj. publikací a reportů peněžních ústavů v čele s centrální bankou (ČNB), informací z portálu Českého statistického úřadu a ostatní servery, poskytující informace na dané téma a obsahující různé odborné texty a články předních ekonomů. Na základě získaných poznatků je situace hodnocena.

3) Význam měnového kurzu s ohledem na zahraniční obchod

3.1 Měna a měnový kurz

3.1.1 Měna

„Měna je zákonné platidlo, které platí na území vymezeném státními hranicemi (česká koruna), nebo na území několika států (např. euro)“¹ Můžeme tedy říci, že měna neboli peněžní systém určitého státu je konkrétní soustava peněz upravená právním řádem dané země. V zákonné úpravě měny je především stanovení měnové jednotky a zřízení emisní banky. [14]

V České republice je to česká koruna. Jinými měnami jsou např. britská libra, americký dolar, euro atd. [14]

Měna je vyjádřena hodnotovými znaky – nejčastěji penězi, které dělíme na bankovky a mince. Peníze můžeme mít jak v hotovostní formě, tak i v bezhotovostní formě. [14]

V mezinárodním obchodě rozlišujeme peníze na valuty a devizy. Valuty jsou cizí měna v hotovosti (bankovky, mince). Pod pojmem devizy rozumíme měnu v bezhotovostní podobě, tzv. pohledávky znějící na cizí měnu. Devizy mohou mít formu buď cizí měny na účtech u domácích nebo zahraničních bank nebo to jsou dokumenty znějící na cizí měnu (směnky, šeky, akreditivy) [12]

¹ Wikipedia-Otevřená encyklopedie,*Měna* [online][cit. 2008-11-20] Dostupné z : <http://cs.wikipedia.org/wiki/M%C4%9Bna><http://cs.wikipedia.org/wiki/M%C4%9Bna>

3.1.2 Rozlišení měn

Volně směnitelné měny (konvertibilní)

Tato měna je směnitelná za jakoukoliv jinou měnu. Jsou použitelné v kterémkoliv státě k placení či k nákupu jiné měny. Obchoduje se s nimi na mezinárodním devizovém trhu. Nejznámějšími volně směnitelnými měnami jsou USD, GBP, JPY, CHF, EUR. [12]

Vázané měny

Nelze je jednoduše směnit za jiné, obíhají uvnitř státu a neobchoduje se s nimi na mezinárodním devizovém trhu. Devizové předpisy příslušného státu stanovují devizová omezení, např. o výměnu za volně směnitelnou měnu nutno žádat, stanoven limit výměny měny pro turistiku apod. Vázaná měna je např. ruský rubl. [12]

Zúčtovací měna

Používá se, když je mezi státy sjednána clearingová platební dohoda. Slouží pro vyjádření vzájemných pohledávek a závazků (např. zúčtovací USD nebo EUR) [12]

3.1.3 Měnový kurz

Česká ekonomika stejně jako většina ekonomik ostatních zemí je otevřená, tzn., že vyvážíme naši produkci do zahraničí a naopak dovážíme produkci z jiných států k nám. V této souvislosti se stává velmi významnou makroekonomickou veličinou měnový kurz, který udává, kolik jednotek určité měny se rovná jednotce jiné měny. Vyjadřuje tedy cenu cizí měny. Významný je proto, že velmi ovlivňuje zahraniční obchod a tím i platební bilanci ale o tom až později. [4]

Měnový kurz se utváří na měnovém trhu, na kterém obchodují exportéři a importéři zboží a služeb a také investoři investující do tuzemských (např. českých) nebo zahraničních aktiv). Na měnovém trhu obchodují vývozci, dovozci a investoři s velkými objemy měn v bezhotovostní formě – v devizách. [2]

Nabídku cizích měn a poptávku po české měně vytvářejí čeští exportéři. Například když bude český vývozce vyvážet do Německa, bude mu německý dovozce platit buď v českých korunách, tím pádem si bude muset německý dovozce směnit eura za české koruny nebo zaplatí českému vývozci v eurech a český vývozce si je bude muset vyměnit za tuzemskou měnu. V obou případech se zvyšuje poptávka po české koruně a nabídka zahraniční měny. [2]

Naopak dovozci zahraničního zboží a služeb vytvářejí nabídku korun a poptávku po zahraničních měnách. Český dovozce musí zaplatit německému vývozci v eurech. Bude tedy poptávat eura a nabízet českou korunu. [2]

Obdobně to bude vypadat i v případě investorů. Pokud investoři nakupují aktiva v české měně, tak zvyšují poptávku po české koruně a nabídku měn zahraničních. Jestliže naopak kupují zahraniční aktiva je situace opačná. [2]

3.1.3.1 Kurzovní lístek

Měnový kurz je zveřejňován bankami v kurzovním lístku.

Kurzovní lístek		Kurzovní lístek z 29. 12. 2008 – 7:30					
měna		střed		valuty		devizy	
kód	jedni a.	ČNB	KB	náku p	prod ej	náku p	prod ej
AUD	1	12,866	12,79	12,4	13,18	12,428	13,152
BGN	1	13,457	13,509	-	-	13,198	13,82
CAD	1	15,436	15,35	14,83	15,82	14,916	15,784
CHF	1	17,329	17,599	17,16	18,03	17,279	17,919
DKK	1	3,53	3,5464	3,454	3,633	3,4819	3,6109
EUR	1	26,315	26,42	25,78	27,05	25,947	26,893
GBP	1	27,88	27,341	26,68	28,01	26,843	27,839
HUF	100	9,945	9,9042	-	-	9,6071	10,201
JPY	100	20,887	20,563	19,88	21,2	19,981	21,145
NOK	1	2,696	2,6658	2,6	2,731	2,6173	2,7143
PLN	1	6,423	6,4257	6,238	6,613	6,285	6,5664
RON	1	6,657	6,6798	-	-	6,5262	6,8334
RUB	100	66,336	64,462	-	-	62,979	65,945
SEK	1	2,403	2,3856	2,326	2,443	2,3429	2,4283
SKK	100	87,049	87,54	85,41	89,67	85,947	89,133
TRY	1	12,384	12,418	-	-	11,891	12,945
USD	1	18,817	18,598	18,13	19,06	18,167	19,029

Pramen: KOMERČNÍ BANKA, *Kurzovní lístek* [online][cit. 2008-12-29]

Dostupné z: <http://www.kb.cz/NASA/rateList/SRVRate?lng=cs>

Kurz střed fixují banky 1x nebo 2x denně z mezinárodního devizového trhu a je používán k mezibankovním obchodům. Od tohoto kurzu banky odvozují kurzy nákup a prodej. Kurz střed ČNB slouží pouze k neobchodním účelům – celnictví, statistika, účetnictví.

Kurz valuta je určen pro platby v hotovosti. Kurz deviza pro bezhotovostní platby.

Kurzy nákup znamená, že za tento kurz nakupuje banka měnu od klienta.

Kurzy prodej je takový kurz, za který banka klientovi měnu prodává.

Rozdíl mezi kurzem a nákup a prodej se nazývá – kurzové rozpětí a slouží k úhradě nákladů banky. Tento rozdíl je u valut větší než u deviz, neboť má s nimi banka větší náklady (ochrana, ověřování-nebezpečí padělků, doprava, pojištění, obal). [3]

3.1.3.2 Nominální a reálný měnový kurz

Pro lepší ekonomické srovnání se v praxi rozlišují nominální a reálný měnový kurz.

Nominální měnový kurz

Nominální měnový kurz definujeme jako počet jednotek domácí měny, za které lze nakoupit jednotku měny zahraniční. Pokles této veličiny je označován jako nominální posílení či apreciacie měny. (V režimu pevného kurzu je snížení kurzu označováno jako revalvace.) Nárůst této veličiny je označován jako nominální oslabení či depreciace měny. (V režimu pevného kurzu je zvýšení kurzu ϵ označováno jako devalvace).²

Nominální kurz je ten, se kterým se asi každý z nás setkal při cestě do zahraničí. Za tento kurz jsme si směnili české koruny za cizí měnu v poměru, který je uveden v kurzovním lístku. Kurz nám tedy říká, kolik musíme zaplatit tuzemské měny za zahraniční měnu. Vypovídá nám o postavení měny na devizovém trhu, ale nemůžeme podle něho porovnat cenové hladiny v jednotlivých státech. K tomu nám slouží reálný měnový kurz. [3]

Reálný měnový kurz

„Reálný měnový kurz (Q) definujeme jako podíl domácí cenové hladiny a cenové hladiny v zahraničí, kde zahraniční cenová hladina je převedena na jednotky domácí měny přes stávající nominální měnový kurz.“³

$$Q = Pd / (\epsilon * Pz)$$

ϵ nominální měnový kurz

Pd domácí cenová hladina

Pz zahraniční cenová hladina

² ČNB, Často kladené dotazy -Nominální a reálný měnový kurz [online][cit. 2008-10-21] Dostupné z : http://www.cnb.cz/cs/faq/nominalni_realny_kurz.html

³ ČNB, Často kladené dotazy -Nominální a reálný měnový kurz [online][cit. 2008-10-21] Dostupné z : http://www.cnb.cz/cs/faq/nominalni_realny_kurz.html

Reálný kurz nám přesněji definuje konkurenceschopnost dané ekonomiky vůči zahraničním ekonomikám a udává o kolik více zboží a služeb si můžeme za danou částku po směně za cizí měnu koupit v zahraničí než v tuzemsku. [8]

3.1.3.3 Zhodnocení a znehodnocení měnového kurzu

Na mezinárodním devizovém trhu dochází každý den k znehodnocování a zhodnocování volných měn jako výsledku střetu nabídky a poptávky.

Zhodnocení

Ke zhodnocení měny dochází v případě, že je větší poptávka po měně než nabídka.

Říkáme, že její kurz stoupá vůči měnám ostatním. Za jednotku cizí měny zaplatíme méně zhodnocené měny, nebo za jednotku této měny získáme více jednotek jiné měny.

Např. jestliže by se kurz 1 EUR=27 CZK změnil na 1 EUR=26 CZK jednalo by se o zhodnocení CZK vůči EUR. [3]

Znehodnocení

Ke znehodnocení měny dochází, jestliže je převis nabídky měny.

Při znehodnocení kurz klesá vůči měnám ostatním. Za jednotku jiné měny musíme zaplatit více znehodnocené měny, nebo za jednotku této měny získáme méně jednotek měny jiné.

Např. jestliže by se kurz 1 EUR=26 CZK změnil na 1 EUR=27 CZK jednalo by se o znehodnocení CZK vůči EUR. [3]

3.1.3.4 Systém měnových kurzů

Volně plovoucí kurz

Volně plovoucí měnový kurz je určován pouze nabídkou a poptávkou bez zásahů vlády. [4]

Tedy v systému volně plovoucího (pohyblivého, flexibilního, pružného) kurzu není centrální banka vázána na nějaký pevný kurz, který musí udržovat, jedná se o tzv. nezávislou měnovou politiku. Centrální banka kurz na měnovém trhu nijak neovlivňuje a nechává ho volně plout. [3]

Pokud by centrální banka intervenovala kurz na měnovém trhu, např. při náhlých a velkých změnách kurzů, jednalo by se o tzv. řízený plovoucí kurz. [3]

Pevný měnový kurz

Některé země však nenechávají svou měnu volně se pohybovat dle nabídky a poptávky a stanovují si tzv. ústřední kurz. Tento kurz není zcela pevný, ale je předem určené kurzové flukтуаční pásmo, ve kterém se může daný kurz pohybovat, pokud pásmo překročí, začne centrální banka pomocí devizových rezerv kurz ovlivňovat, tak aby se vrátil do příslušného pásma. Jestliže kurz překročí horní pásmo, tzn., že se kurz znehodnocuje, bude centrální banka prodávat své devizové rezervy, tím zvyšovat poptávku po české koruně a nabídku po cizí měně. V případě překročení dolní hranice by centrální banka postupovala opačně a českou korunu by prodávala a zvyšovala si tím devizové rezervy. [3]

Tento systém je výhodný pro investory, kteří mají alespoň částečnou jistotu, že se kurz bude pohybovat ve flukтуаčním pásmu, avšak pokud nebudou věřit, že centrální banka bude schopna kurz v pásmu udržet, tak její intervence nebudou účinné a může se dostat do potíží, tím, že vyčerpá všechny své devizové rezervy a měna se může propadnout mnohem více, než by tomu bylo v případě volně plovoucího kurzu.[3]

Podobné nebezpečí je i u další podoby pevného kurzu, kde může dojít k nadhodnocení měny. [2]

Jedná se o“ její „zavěšení“ na některou ze silných a stabilních měn⁴. Kurz se pohybuje podle kurzu jiné měny. Centrální banka zabezpečuje, aby se kurz „zavěšené měny“ příliš neodchýlil od určité hodnoty vůči měně, na kterou je vázán. [2]

⁴ HOLMAN, R: *Ekonomie, 4. aktualizované vydání*, Praha, C. H. Beck 2005 ISBN 8071798916, str. 583

Pevný vs. plovoucí kurz

Oby typy těchto kurzových systémů mají svoje výhody a nevýhody. Nelze jednoznačně určit, který je lepší. Výběr kurzového režimu závisí na konkrétních podmínkách daných zemí. V praxi se používá celá řada systémů, které se pohybují mezi těmito krajními variantami a tvoří tak určitý kompromis mezi stabilitou a pružností. [8]

Do roku 1996 byl měnový kurz v České republice zafixován vůči měnovému koši, poté docházelo k jeho uvolňování prostřednictvím rozšíření flukтуаčního pásma. V současnosti se česká koruna nachází v režimu řízeného plovoucího kurzu a ČNB intervenovat kurz, pokud by se koruna příliš znehodnocovala nebo znehodnocovala. [8]

3.2 Vnější měnová politika ČNB

Cílem vnější měnové politiky je stabilní měnový kurz, který je jedním z důkazů o stabilitě ekonomiky a zajišťuje důvěru vlastního obyvatelstva i zahraničních investorů v investování do dané země. Snižuje se tím riziko ztrát z pohybu měnového kurzu. [13]

3.2.1 Orgány provádějící vnější měnovou a obchodní politiku v ČR:

Ministerstva zahraničních věcí – zřizuje v zahraničí zastupitelské úřady (velvyslanectví) a ve vybraných zemích česká centra, jejich činností je propagace české kultury, cestovního ruchu a proexportní politika

Ministerstvo průmyslu a obchodu – uděluje dovozní a vývozní licenční (Licenční správa MPO)

Ministerstva financí – stanovuje devizové předpisy

ČNB – ovlivňuje kurz pomocí devizových rezerv a společně s MF stanovuje devizové předpisy

Generální ředitelství cel – vydává předpisy pro celní řízení, jednotný celní sazebník EU a vede statistiku o zahraničním obchodu ČR

Hospodářská komora ČR – sdružuje podnikatele, poskytuje jim poradenství, zprostředkovává kontakty mezi podnikateli i se zahraničím, ověřuje průvodní doklady v MO, vydává odborné publikace, pořádá odborná školení a je při ní zřízen rozhodčí soud [13]

3.2.2 Vlivy působící na změny kurzů volných měn

Pohyb kurzů ovlivňuje nabídka a poptávka po měně. Změny poptávky a nabídky po měně způsobují: stav platební bilance daného státu, výše úrokových sazeb ve státě, spekulativní nákupy a prodeje určité měny a ekonomická a politická situace ve státě.

Saldo platební (obchodní) bilance

Aktivní saldo znamená, že je vývoz větší než dovoz. Stát se stává věřitelem ostatních států, které nakupují více jeho měny, aby mohly splatit své závazky, tím se zvyšuje poptávka po dané měně a kurz se zhodnocuje. Naopak pasivní saldo, kdy je dovoz větší než vývoz, kurz znehodnocuje a to tím, že daný stát se stává dlužníkem a za svou měnu nakupuje měnu věřitelských států, čímž zvyšuje nabídku své měny. [13]

Úrokové sazby z vkladů

Pokud se úrokové sazby zvyšují, roste zájem zahraničních investorů o vklady v měně příslušného státu. Zahraniční investoři pak tuto měnu nakupují, aby ji mohli uložit, a tím zvyšují poptávku po měně a kurz roste. Naproti tomu pokles kurzu způsobuje pokles zájmu zahraničních investorů o uložení svých volných prostředků a měnu prodávají - zvyšují nabídku a kurz klesá. [13]

Mezinárodní spekulace

Kurz měny je také ovlivňován vysokými nákupy a prodeji určité měny velkými firmami a bankami.

Nákupy zvyšují poptávku a kurz se zhodnocuje. Prodeje zvyšují nabídku a kurz se znehodnocuje. [13]

Ekonomická a politická situace ve státě

Na kurz působí také nejistá politická situace, výsledky boje, občanské nepokoje, stávkové hnutí, puč, embargo, teroristický útok, válka.

Dále pak ekonomické výsledky státu, míra inflace, přírůstek HDP, saldo platební bilance, míra nezaměstnanosti. Často nepůsobí ani tak samotné události, jako očekávání budoucího vývoje. [13]

3.2.3 Ekonomické nástroje, pomocí kterých je možno ovlivňovat kurz měny

Centrální banka se snaží zabránit výrazným výkyvům měnového kurzu, proto v době příliš výrazného poklesu kurzu usiluje o zastavení tohoto poklesu a v době nadměrného růstu kurzu se snaží kurz snížit. [13]

Kurz ovlivňuje tím, že působí na nabídku a poptávku po měně. Využívá k tomu tyto nástroje:

Devizová intervence

Devizová intervence je nejčastějším nástrojem, kterým centrální banka může kurz ovlivnit.

Centrální banka nakupuje nebo prodává vlastní měnu, a tím podporuje poptávku nebo nabídku na devizovém trhu.

Pokud kurz příliš klesá, tzn., že nabídka měny je větší než poptávka po měně, je cílem centrální banky, v České republice České národní banky (ČNB) zvýšit kurz, proto nakupuje svou měnu za jiné měny. Zvyšuje tedy poptávku po své měně a stahuje ji z trhu a kurz měny roste nebo se stabilizuje. Zdroji pro nákup měny jsou devizové rezervy a úvěry od Mezinárodního měnového fondu (MMF).

Jestliže kurz naopak příliš stoupá, tzn., že poptávka po měně je větší než nabídka, tak se ČNB snaží zvýšit nabídku měny, tím, že ji prodává a nakupuje jiné měny do devizových rezerv. Kurz měny pak klesá nebo se stabilizuje. [13]

Změny úrokových sazeb z vkladů

Viz vlivy na změny kurzů – úrokové sazby vkladů

Omezování volné směnitelnosti

Kurz je státem stanovován uměle a měna se stává vázanou.

Tento nástroj je nežádoucí. Je možné ho použít v krajních případech, při hospodářských krizích, při vyčerpání devizových rezerv, nebo když už stát nemá jinou možnost, jak kurz stabilizovat. [13]

Devizové předpisy

Devizové předpisy upravují, jakým způsobem je možné získat cizí měnu, jak platit do zahraničí a jak nakládat se získanou cizí měnou.

Míra omezení devizovými předpisy závisí na tom, zda je měna volně směnitelná nebo vázaná, na stavu platební bilance a na stavu devizových rezerv.

Pro volně směnitelné měny je většinou zcela volný devizový režim. Je možno si volně zřizovat účty v zahraničí a volně převádět kapitál do zahraničí. Jestliže jsou nějaká devizová omezení, tak mají většinou dočasný charakter a mohou to být např. účty v cizích měnách pouze u domácích bank nebo povinnost hlásit pohledávky a závazky v cizích měnách. [13]

V ČR existuje tzv. oznamovací povinnost vůči ČNB. Této povinnosti podléhají přímé investice do/ze zahraničí, přijetí finančního úvěru do/ze zahraničí a obchodování se zahraničními CP prostřednictvím zahraničních osob. Bezhotovostní platební styk s cizinou lze realizovat pouze prostřednictvím devizových míst, což jsou peněžní ústavy, kterým udělila ČNB licenci k provádění směnárenství a platebního styku s cizinou. [13]

V případě vázaných měn existují rozsáhlejší devizová omezení. Mají povinnost odprodat všechny získané devizy vývozem státu a při potřebě cizí měny žádat o přiděl z centrálních zdrojů. [13]

3.3 Mezinárodní obchod

Mezinárodní obchod nebo také zahraniční obchod je představován směnou výrobků a služeb mezi státy. Zahraniční obchod se po vstupu České republiky do EU, stejně jako v ostatních zemích EU, dělí na vnitrouijní obchod a obchod se třetími zeměmi, které nejsou členy Evropské unie. [1]

Vnitrouijní obchod je uskutečňován se členskými zeměmi EU. Nejedná se ovšem o klasický zahraniční obchod, nýbrž o volný pohyb zboží a služeb mezi státy EU při odstranění celních hranic. Informace o výsledcích zahraničního obchodu jsou zajišťovány prostřednictvím výkazů systému Intrastat, který získává údaje o obchodech s členskými státy EU přímo od příjemců a odesílatelů zboží ve vazbě na údaje o DPH. [5]

Obchod se třetími zeměmi podléhá celnímu řízení. Údaje o tomto zahraničním obchodě jsou získávány pomocí systému Extrastat a zdrojem jsou celní prohlášení. [5]

3.3.1 Důvody vzniku mezinárodního obchodu

Řekli jsme si, že mezinárodní obchod je pohyb zboží a služeb ze zahraničí k nám a od nás do zahraničí ale proč vůbec dochází k takovému obchodu? Existuje několik důvodů proč, je pro státy výhodné, ba dokonce nutné vzájemně spolu obchodovat. K hlavním příčinám vzniku mezinárodního obchodu patří rozdílné surovinové bohatství, rozdílné klimatické a přírodní podmínky, vhodné domácí podmínky pro rozvoj určité výroby jako je např. kvalifikovaná síla nebo tradice výroby. [10]

Vlivem rozdílných výrobních podmínek se státy specializují na určité výrobky, které vyrábějí kvalitněji a levněji než státy jiné, pro které je tedy výhodnější tyto výrobky dovážet. Vyvážející stát potom za tyto výrobky může dovést jiné, které není schopen vyrobit, nebo je vyrábí s vyššími náklady. [4]

Dalšími příčinami mohou být nedostatek nebo přebytek určitého zboží nebo snaha o rozšíření sortimentu zahraničním zbožím. Také to jsou politické důvody – účast v ekonomických blocích, podpora obchodu s rozvojovými státy. [4]

3.3.2 Dva přístupy státu k mezinárodnímu obchodu

Státy na jedné straně někdy omezují mezinárodní obchod, aby ochránili svůj trh, ale na druhé straně dochází k uvolňování mezinárodního obchodu a k odstraňování překážek.

Omezování zahraničního obchodu se týká omezování dovozu z důvodu ochrany domácí výroby před konkurencí ze zahraničí (např. před importem levnějších zemědělských produkt) dále pak, aby podpořil domácí výrobu, další příčinou může být záporné saldo platební (obchodní) bilance a také politické důvody. [1]

K hlavním nástrojům, které stát používá k omezením, jsou: [1]

- Cla a dovozní přírážky
- Množstevní (hodnotové) kvóty a licenční řízení
- Stanovení technických, ekologických, zdravotních a jiných norem, kterým musí dovážené zboží odpovídat
- Vyhlášením embarga na obchod s určitým státem (embargo=zákaz dovozu nebo vývozu určitého nebo všeho zboží ve styku s určitým státem)

Naopak uvolňování zahraničního obchodu je prospěšné pro spotřebitele, protože díky konkurenci ze zahraničí se zvyšuje kvalita a technická úroveň výrobků a srovnává se cenová hladina jednotlivých států. Dále pak dochází k úspoře nákladů využíváním specializace na výrobu určitých produktů a v neposlední řadě se tak vyhneme odvetným opatřením.

Státy především podporují svůj vývoz, protože export zboží zvyšuje HDP, zaměstnanost a vylepšuje platební bilanci.

Možnosti státní podpory vývozu:

- Poskytování vývozcům finančních dotací (vývozní subvence)

Slouží jako podpora pro vývoz určitého zboží, jehož výrobní náklady jsou vyšší ve srovnání s konkurencí na světových trzích. Tyto dotace však bývají často považovány za skrytý dumping

- Poskytování bankovních úvěrů za zvýhodněných podmínek

- Poskytnutí vývozcům státních záruk za odběratele při vývozu na úvěr
- Stát zřizuje různé státní instituce, které poskytují informace o zahraničních trzích
- Vládní představitelé při oficiálních zahraničních návštěvách lobbují ve prospěch českého exportu, představitele doprovázejí významní podnikatelé, kteří navazují kontakty a získávají nové obchodní příležitosti

3.3.3 Export

Export (vývoz) představuje soubor činností souvisejících s prodejem zboží a služeb do zahraničí. Export je vnímán jako pozitivní věc pro danou ekonomiku. Představuje nové příležitosti pro domácí podnikatele a tím i oživení dané ekonomiky. Export pozitivně působí na platební bilanci, ve formě příjmů ze zahraničí, a také na růst HDP proto je export podporován vládou prostřednictvím ministerstev i jinými vládními a nevládními organizacemi.

Z hlediska přímosti toků zboží rozlišujeme export na přímý a nepřímý.

Přímý vývoz znamená, že mezi dodavatelem vyrobeného tuzemského zboží a zahraničním odběratelem je přímé spojení.

O nepřímý vývoz se jedná, pokud je mezi tuzemským výrobcem a zahraničním odběratelem prostředník. [10]

3.3.4 Import

Import (dovoz) představuje příjem zboží ze zahraničí. Import je ovšem chápán jako nutnost a to jak z pohledu produktů, které nelze v dané zemi vyrobit nebo vypěstovat, tak i v případě levnějších meziproduktů, jejichž dovoz představuje nižší náklady na výrobky z nich dále vyprodukované, než kdyby byly vyrobeny v daném státě. Importem stát zajišťuje suroviny a zboží, kterých je na domácím trhu nedostatek nebo nejsou vůbec. Stejně jako u exportu dělíme i import na přímý a nepřímý.

Pro ekonomické využití se využívá tzv. čistý export. Čistý export zjistíme, tak, že odečteme import od exportu a zjistíme tak saldo zahraničního obchodu. Kladný čistý export zvyšuje vytvořený HDP (při výdajové metodě). [10]

3.4 Vliv měnového kurzu na zahraniční obchod obecně

3.4.1 Vliv znehodnocení domácí měny na zahraniční obchod

Znehodnocení domácí měny je příznivé pro exportéry. V případě, že je cena zboží v zahraniční měně a nemění se, získávají tuzemští vývozci při směně příjmů za vyvážené zboží více měny domácí. Jestliže je cena zboží v domácí měně a nemění se, tak je vyvážené zboží pro zahraničního dovozce levnější, protože zaplatí méně vlastní měny za nákup měny znehodnocené.

V případě dovozu je situace opačná. Pokud je cena v zahraniční měně dovážené zboží dražší.

Znehodnocení domácí měny přináší vývozcům kurzovní zisky a dovozcům kurzovní ztráty. [2]

3.4.2 Vliv zhodnocení domácí měny na zahraniční obchod

Zhodnocení domácí měny příznivě působí na import, protože pokud je cena v zahraniční měně, stává se dovážené zboží levnějším. V případě vývozu získávají vývozci za vyvážené zboží výměnou méně domácí měny, a pokud je cena v tuzemské měně, je toto zboží pro zahraničního odběratele dražší, protože zaplatí více domácí měny za nákup zhodnocené měny. [2]

3.4.3 Zhodnocení vs. znehodnocení

Znehodnocení měny by se tedy mohlo zdát příznivé ve vztahu k celé ekonomice, protože podporuje exportéry, kteří jsou motivováni buď vyššími absolutními zisky, nebo se jejich zboží stává konkurenceschopnější, protože si můžou dovolit cenu snížit, ale samozřejmě z dlouhodobého hlediska není vhodné, aby kurz příliš klesal, už proto, že některé zboží je nutné stále dovážet, jako suroviny, polotovary pro exportované výrobky, nedostatkové zboží. Dražší dovozy zvyšují výrobní náklady a tím ceny hotových výrobků. Ceny na vnitřním trhu tím pádem rostou, protože domácí výrobci jsou nuceni přizpůsobovat své ceny dražším dováženým produktům a snižuje se tak jejich konkurenceschopnost. Znehodnocení domácí měny tedy příznivé pro ekonomiku z hlediska pozitivního působení na export, potažmo i na platební bilanci, ale pouze dočasně, protože zvyšuje inflační tlak na vnitřním trhu. [2]

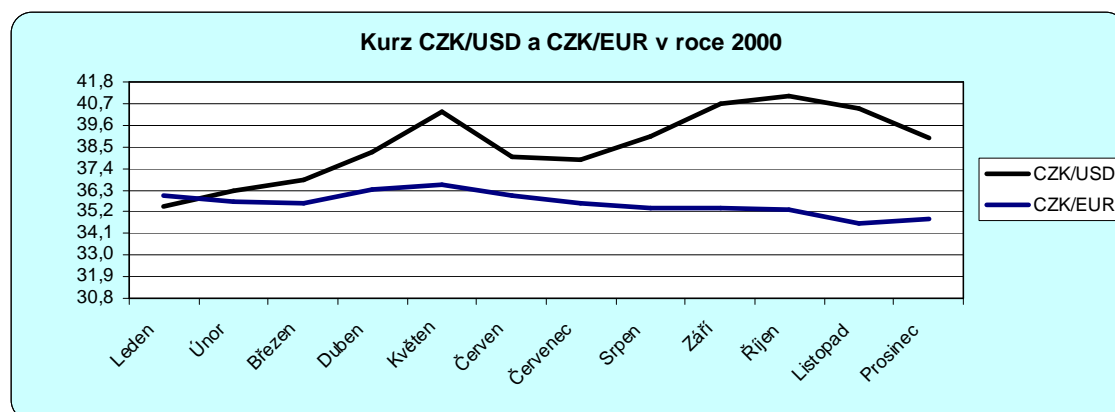
4) Vývoj měnového kurzu a jeho vliv na export a import

V této kapitole se podrobně podíváme, jak se vyvíjel zahraničního obchod v ČR a měnový kurz české koruny vůči euru a dolaru v letech 2000-2008. Popíšeme si, které determinanty na zmíněné veličiny nejvíce působily a budeme zjišťovat, zda existuje přímá souvislost mezi vývojem měnového kurzu a zahraničního obchodu v prostředí vysoce otevřené ekonomiky České republiky.

Bude zajímavé sledovat vývoj kurzu, který procházel etapami znehodnocení a následného zhodnocování, které se zastavilo až světovou hospodářskou krizí.

4.1 Vývoj zahraničního obchodu a měnového kurzu v roce 2000

Graf č.1: Kurz CZK/USD a CZK/EUR v roce 2000

Zdroj: Vlastní práce, pramen dat: ČNB, *Kurzy devizového trhu* [online][cit. 2009-03-21]
Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/prumerne_form.jsp

4.1.1 Zahraniční obchod ČR v roce 2000

V roce 2000 došlo k výraznému zhoršení bilance ZO, které bylo hlavně způsobeno vnějšími činiteli, zejména abnormálním růstem cen ropy a zemního plynu a současným oslabováním CZK vůči USD, čímž došlo ke zvýšení dovozních cen paliv. Nepomohlo ani to, že se zlepšily veškeré údaje vývoji české ekonomiky, hlavně růst reálného hrubého důchodu dosáhl nejvyšší úrovně od roku 1996. Také hlavním obchodním partnerům ČR v Evropě se dařilo, což působilo příznivě na vývoj dynamiky českého vývozu, jehož meziroční nárůst dosáhl vysoké úrovně 23,3 %, avšak tempo importu předstihlo tempo exportu o 4,9 bodu a došlo k navýšení celkového obrátu ZO o čtvrtinu.

Saldo ZO zhoršilo téměř o polovinu na (-120, 8) mld. Kč zatímco v loni bylo saldo (-64,4) mld Kč.

Zvýšeným tempem dovozu byl způsoben schodek v obchodu s evropskými zeměmi SNS a zeměmi s vyspělou ekonomikou. Země s vyspělou ekonomikou se podílely téměř třemi čtvrtinami na celkovém obratu ZO. Vývoz i dovoz se soustředil i nadále na EU a především na sousední země, mezi nimiž vévodilo Německo.

Ve zbožové struktuře se opět nejvíce vyvážely stroje a dopravní prostředky, které se však také dovážely a dokonce dovoz tohoto zboží předstihl vývoz, což bylo způsobeno velkým přílivem zahraničních investic. Dovozu také dominovala minerální paliva a maziva.

4.1.2 Měnový kurz vůči EUR a USD v roce 2000

Kurz byl v tomto roce ve znamení zhodnocování vůči EUR a silným znehodnocováním vůči USD.

CZK pokračovala v posilování vůči EUR, které započalo již minulý rok, kdy bylo EURO zavedeno. Sice koruna po nastavení počátečního kurzu ČNB 1. ledna 1999 na 35,226 CZK/EUR začala v 1. čtvrtletí výrazně oslabovat a to až na hodnotu 37,156 CZK/EUR, což bylo způsobeno dozníváním ekonomické recese z předchozích let a také snižováním úrokových sazeb, avšak během roku koruna posilovala a na konci roku dosáhla již hodnoty 36,34 CZK/EUR. Této hodnoty dosáhla především přílivem zahraničního kapitálu a také oslabením eura na světových trzích.

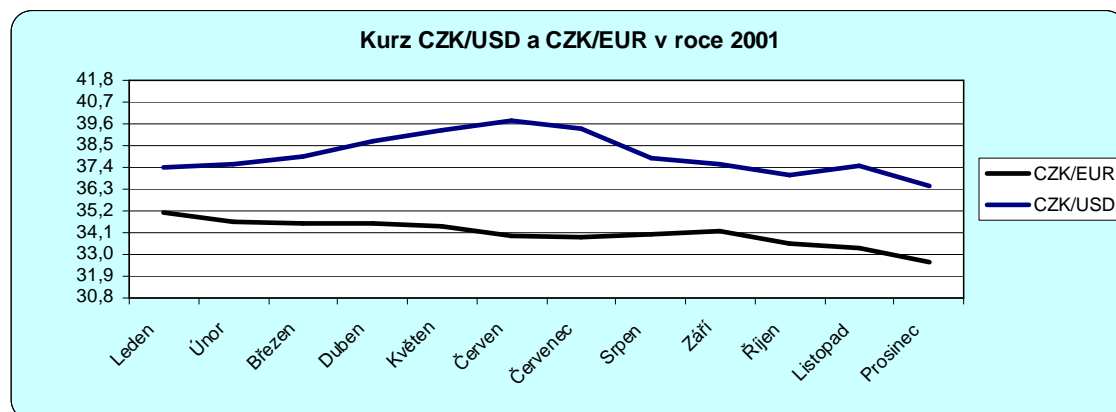
V roce 2000 pokračoval příliv zahraničního kapitálu, který nejspíše souvisí také se vznikem společnosti Škoda Holding a tím došlo k posílení koruny a v 1. čtvrtletí kurz činil 35,771 CZK/EUR. Vznik této společnosti měl také příznivý vliv na export, který také může vést k posílení domácí měny. Na konci března tohoto roku přistoupila ČNB na základně rozhodnutí Bankovní rady k devizovým intervencím, aby zpomalila skokovité zhodnocování CZK a kurz se ve 2. čtvrtletí znehodnotil na 36, 289 CZK/EUR. Efekt devizových intervencí byl pouze dočasný a už ve 3. čtvrtletí kurz opět posiloval na hodnotu 35,459 CZK/EUR a rok uzavíral v poměru 34,911 CZK/EUR. Tento vývoj byl zřejmě způsoben zhoršujícím se postavením EUR na finančních trzích.

Naopak vůči USD koruna výrazně znehodnotila. Zatímco na konci roku 1999 se kurz ustálil na 34, 969 CZK/USD na konci roku 2000 se kurz propadl na hodnotu

40,236 CZK/USD. Oslabování pokračovalo již z minulých let, kde však docházelo k pozvolnému znehodnocování. Největší propad byl zaznamenán ve 2. čtvrtletí, kdy kurz z hodnoty 36,203 CZK/USD v 1. čtvrtletí, poskočil až na 38,847 CZK/USD, což byl následek již zmíněných intervencí na devizovém trhu.

4.2 Vývoj zahraničního obchodu a měnového kurzu v roce 2001

Graf č. 2: Kurz CZK/USD a CZK/EUR v roce 2001

Zdroj: Vlastní práce, pramen dat: ČNB, *Kurzy devizového trhu* [online][cit. 2009-03-21]
Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/prumerne_form.jsp

4.2.1 Zahraniční obchod ČR v roce 2001

V tomto roce skončil zahraniční obchod saldem (-117,4) mld Kč, což je mírné meziroční zlepšení. K zmírnění navyšování deficitu celkové obchodní bilance přispělo především snížení záporného schodku se státy s vyspělou tržní ekonomikou, s evropskými tranzitivními ekonomikami a SNS, kde došlo ke zvýšení přebytku bilance strojů a dopravních prostředků, což vyrovnávalo zvýšení schodku s rozvojovými zeměmi a mimoevropskými tranzitivními zeměmi, se kterými nadměrně rostl dovoz. Negativně se také promítlo navyšování záporného salda s chemikáliemi (léčiva a farmaceutické výrobky, plasty v prvotní formě), jež zvyšují deficit celkové obchodní bilance dlouhodobě.

V roce 2001 byl zaznamenán pokles cen paliv, strojů a dopravních prostředků, což snížilo dovozní ceny a došlo tak k rychlejšímu růstu vývozu než dovozu. Nicméně dynamika vývozu a dovozu zpomalila v souvislosti se zpomalováním hospodářského růstu, především v EU a posílením CZK vůči EUR, DEM a USD.

V zahraničním obchodě se měnila také měnová struktura, která byla ovlivněna závěrečnou etapou přechodu 12 zemí EU na společnou měnovou jednotku EUR. Ve vývozu se podíl obchodu v EUR meziročně zvýšil na více než dvojnásobek, zatímco podíl plateb v DEM klesl a snížil se také podíl v USD a analogicky tomu tak bylo i u dovozu, i když ne v takové míře.

4.2.2 Měnový kurz vůči EUR a USD v roce 2001

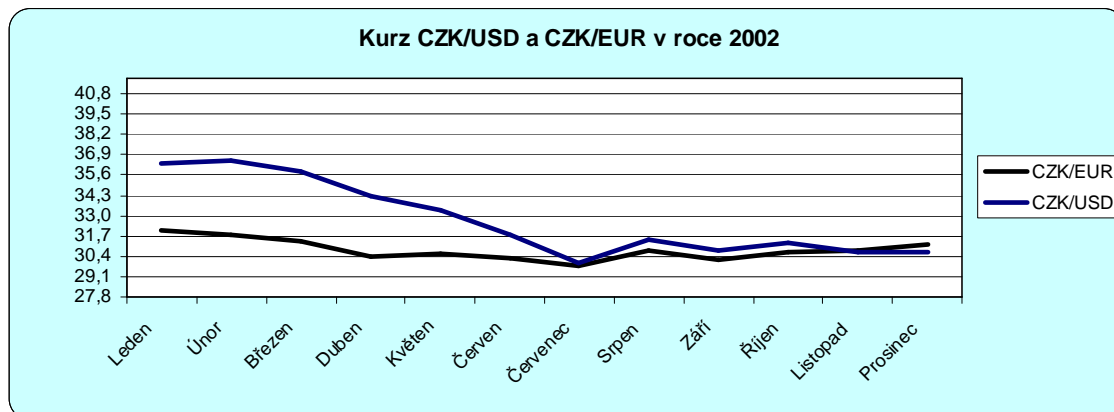
Rok 2001 byl charakterizován zhodnocováním koruny vůči oběma sledovaným měnám. Měnový kurz CZK/EUR se nesl celým rokem v pozvolném posilování. Rok zahájil na hodnotě 34,798 CZK/EUR v 1. čtvrtletí a končil na 33, 202 CZK/EUR. Poměr CZK a USD zaznamenal výrazné zlepšení oproti loňskému roku, kdy přesáhl hranici 40 CZK/USD. Již v 1. čtvrtletí se dočkal zhodnocení na 37, 647 CZK/USD, ve 2. čtvrtletí však došlo k znehodnocení na 39,267 CZK/USD, které se postupně opět zlepšovalo a zatímco ve 3. čtvrtletí byl kurz 38,247 CZK/USD, ve 4. čtvrtletí se vyšplhal na 37,019 CZK/USD.

Postavení CZK vylepšovala výkonnost ekonomiky a trvalý příliv zahraničních investic spojené nejen s poskytováním finančních prostředků do nových nebo stávajících produkčních kapacit ale také s výnosy z privatizace státního majetku.

Českou korunou neotřásl ani teroristický útok na World Trade Center v New York City, který zasáhl celosvětovou ekonomiku, s čímž je nejspíš i spojené následné oslabování dolaru. Nejvýraznějšího zrychlení v posilování CZK se odehrálo ve 4. čtvrtletí, spojené hlavně s privatizací Komerční banky a jejím následujícím prodejem francouzské Sociétés Générale za 40 mld. CZK ale také s vyhlášením privatizací telekomunikací, energetiky, plynárenství a petrochemie. Ze strachu z nadměrného posilování přikročila ČNB opět k devizovým intervencím, jejichž účinek byl zcela nepatrný a krátkodobý, neprojevalo se ani listopadové snížení úrokových sazeb.

4.3 Vývoj zahraničního obchodu a měnového kurzu v roce 2002

Graf č. 3: Kurz CZK/USD a CZK/EUR v roce 2002

Zdroj: Vlastní práce, pramen dat: ČNB, *Kurzy devizového trhu* [online][cit. 2009-03-21]
Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/prumerne_form.jsp

4.3.1 Zahraniční obchod ČR v roce 2002

V roce 2002 poprvé od vzniku ČR poklesla hodnota obrátu zahraničního obchodu, což bylo způsobeno zejména posilujícím kurzem koruny, poklesu vývozních a dovozních cen a menší poptávka největších odběratelů ČR v EU, především Německa. Avšak pasivum obchodní bilance se oproti roku 2001 výrazně snížilo na (-70,8) mld. Kč, což byl druhý nejlepší výsledek od roku 1995.

Zřejmý je i vliv kurzu na vývoj zahraničního obchodu, jak ukazují výsledky v USD, kde na rozdíl od vývoje v korunách se zvýšil jednak dovoz, ale především vývoz. Vývoz vzrostl o 15% (38,4 mld. USD) a dovoz o 11,7% (40,8 mld. USD) a deficit o 0,7 mld nižší. Tento vliv je vidět také ve vyjádření v EUR, kdy vývoz vzrostl o 9,1% a dovoz o 5,8% a schodek byl meziročně o 1 mld (2,4 mld). CZK posílila k USD o 13,9% a k EUR o 9,5% a způsobila tím pokles vývozu, protože v těchto dvou měnách se uskutečňuje převážná část vývozu zboží (83%). Měnová struktura se také pozměnila s definitivním přechodem na EUR - jednotnou evropskou měnu, přičemž vývoz v EUR se meziročně zvýšil z 35,3% na 68% i obchod v USD se mírně zvýšil, u dovozu v EUR došlo k obdobnému zvýšení ale podíl v USD mírně oslabil

Směnné relace byly také pozitivní a v průměru za celý rok dosáhla 102,0. Dovozní ceny se snižovaly již od května minulého roku a v souhrnu klesly o 8,5%. Největší pokles dovozních cen byl u nerostných paliv o 19%. I u vývozních cen pokračovalo snížení cen již od srpna 2001. Nejvíce klesly ceny chemikálií a nerostných paliv, naopak vzrostly ceny nápojů a tabáku a živočišných a rostlinných tuků.

4.3.2 Měnový kurz vůči EUR a USD v roce 2002

V tomto roce si opět česká koruna vedla dobře a zhodnocovala, jak vůči euru v průměru o 9,5%, tak i vůči dolaru v průměru o 13,9% oproti loňskému roku.

Kurz CZK vůči EUR zaznamenal v tomto roce dvě různé etapy vývoje. V první polovině roku koruna zhodnocovala, v 1. čtvrtletí dosáhla hodnoty 31, 756 CZK/EUR v 2. čtvrtletí to již bylo 30, 405 ještě ve 3. čtvrtletí došlo k mírnému zlepšení na 30, 247 CZK/EUR ale už v jeho průběhu ztrácela koruna na síle a v prosinci 2002 se ustálila na 31,192 CZK/EUR. Oproti tomu vůči dolaru výrazně posilovala s minimálními výkyvy celý rok. 1. čtvrtletí byl kurz 36,233 CZK/USD, ve 2. čtvrtletí již 33,125 CZK/USD, ve 3. čtvrtletí 30,747, kdy svého maxima dosáhla v červenci a dostala se pod hranici 30 CZK/USD hodnotou 29,959, poté se opět vrátila nad třicítku a v posledním čtvrtletí dosáhla 30,882 CZK/USD

Významnou událostí toho roku bylo zavedení eura v hotovostní formě ve 12 státech EU a zánik jejich dosavadních měn a někteří investoři se rozhodli držet raději kapitál v eurech.

Hlavní příčinou posilování koruny vůči USD je celosvětové slábnutí dolaru v kontextu hrozící války v Iráku, který vedl k odklonu investorů od amerických aktiv. Dále se na posilování koruny podílely příznivý vývoj hlavních ekonomických veličin a stále proudící privatizační zahraniční investice do ČR. Proti tomuto rychlému posilování zahájila ČNB nejdříve slovní ale poté i přímé dokonce i skryté intervence na devizovém trhu. A došlo také ke snižování úrokových sazeb.

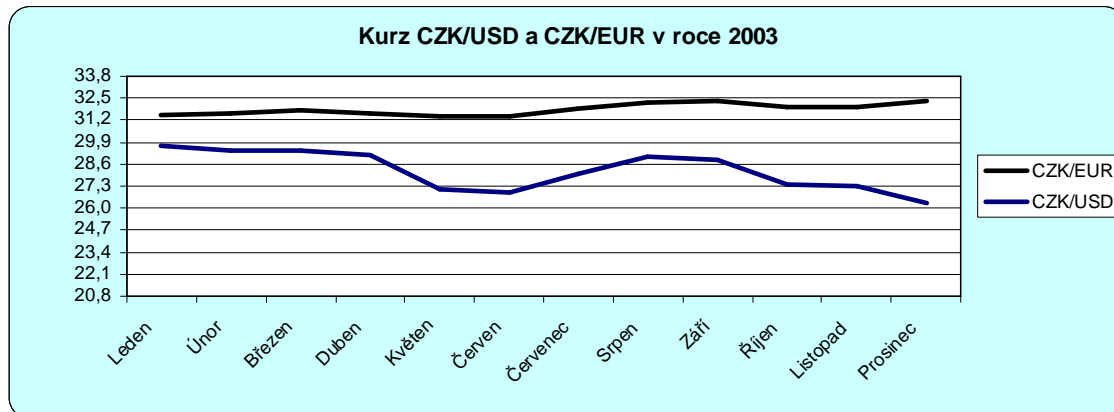
V 2. polovině roku stále slábnul dolar vůči euru, kvůli politickému napětí, a tím si získala koruna prostor k posilování.

Další událostí bylo zahájení zkušebního provozu jaderné elektrárny Temelín 10. června, díky čemuž se navýšila produkce elektrické energie a jejímu následnému exportu, což jen udržovalo silnou korunu. K mírnému oslabení mohlo dojít snad kvůli politické nejistě v ČR, kvůli volbám do poslanecké sněmovny.

Na posílení kurzu měly vliv i povodně v Čechách a na jižní Moravě a to zejména na poměr mezi českou korunou a eurem, jelikož finanční pomoc na odstraňování škod šla hlavně ze zemí EU.

4.4 Vývoj zahraničního obchodu a měnového kurzu v roce 2003

Graf č.4: Kurz CZK/USD a CZK/EUR v roce 2003

Zdroj: Vlastní práce, pramen dat: ČNB, *Kurzy devizového trhu* [online][cit. 2009-03-21]
Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/prumerne_form.jsp

4.4.1 Zahraniční obchod ČR v roce 2003

Obrat ZO vzrostl oproti roku 2002 o 9,1%, zatím co v roce 2002 meziročně klesl o 2,9%. Tempo růstu vývozu převyšovalo tempo růstu dovozu o 0,5 procentního bodu, přesto však schodek ZO zůstal téměř stejný jako v předešlém roce (-69,8) mld. Kč, ale dosáhl od roku 99 svého minima. V 1. čtvrtletí se pasivum obchodní bilance snížilo ale ve 2. i 3. čtvrtletí se začalo mírně zhoršovat a ve 4. čtvrtletí došlo ještě k silnějšímu zhoršení.

V teritoriální struktuře se zvýšil podíl vývozu do vyspělých tržních ekonomik zejména pak států EU, přičemž se snížil dovoz do těchto zemí a došlo tak k významnému zvýšení kladného salda ZO s těmito státy, díky němuž se zmírnilo zhoršení bilancí s ostatními státy.

Ve zbožové struktuře roste podíl strojů a dopravních prostředků jak na celkovém vývozu, tak i na celkovém dovozu.

Pohyb cen zahraničního obchodu, které kromě vývoje měnového kurzu byly silně ovlivněny vývojem cen na světovém trhu, kde velkou roli hrál růst cen minerálních paliv, maziv a příbuzných materiálů. Vývozní ceny meziročně vzrostly o 0,8% a dovozní ceny klesly o 0,3%. CZK vůči EUR v průměru oslabila o 3,2% naopak vůči USD posílila o 16,0% (hlavně vlivem oslabení USD vůči EUR).

Zvýšený dovoz průmyslového i potravinářského spotřebního zboží byl způsobem silnou domácí spotřebitelskou poptávkou. O jejím růstu svědčí dynamika maloobchodních tržeb podpořené poměrně vysokým růstem reálných mezd a platů, snadnou dostupností spotřebitelských úvěrů, splátkovými prodeji apod. Nižší nároky na dovoz naopak kladla slabá domácí investiční poptávka ovlivněná nedostatkem finančních zdrojů domácích firem.

Přiliv přímých zahraničních investic (čistý příliv investic dosáhl dle ČNB 105,5 mld. Kč). Pomocí těchto investic bylo mj. rozšíření výrobní kapacity, jejichž značná část produkce směřovala na vývoz. S výstavbou nových výrobních podniků byly však spojeny i vyšší dovozy strojů a zařízení. Současně nutno zmínit, že některé firmy se zahraniční kapitálovou účastí využívaly pro výrobu pouze malou část subdodávek od tuzemských dodavatelů a většinu z nich zajišťovali dovozem.

Růst průmyslové výroby a tržeb z průmyslové činnosti, na kterých měly významný podíl tržby z přímého vývozu (meziročně vzrostly o 9,7%). Zvýšení průmyslové výroby rozšířilo sice vývozní fondy, současně však vyvolalo, kvůli vysoké dovozní náročnosti produkce, i vyšší dovoz.

Ekonomická situace ve světě a zejména ve státech EU. Nepříznivý hospodářský vývoj ve státech EU v roce 2003 (zejména v Německu) se nutně projevil v slabší zahraniční poptávce. Český vývoz byl však i za této situace na trzích států EU konkurenceschopný, o čemž svědčí nadprůměrný růst vývozu do států EU a zvýšení jejich podílu na celkovém vývozu z 68,4% v roce 2002 na 69,8% v roce 2003.

4.4.2 Měnový kurz vůči EUR a USD v roce 2003

V roce 2003 se vývoj české koruny odrážel od vývoje na eurodolarovém trhu, kde docházelo k významnému posilování eura a to díky upouštění investorů od investic do dolarových aktiv z důvodu trvalé nedůvěry k vývoji americké ekonomiky a obav z válečných a teroristických konfliktů, čímž sráželi pozici USD.

Vůči dolaru tedy koruna i nadále zhodnocovala. V 1. čtvrtletí byl kurz 29,478 CZK/USD, ve 2. již 27,74 CZK/USD ve 3. čtvrtletí došlo k mírnému zhoršení na 28,613 CZK/USD ale ve 4. čtvrtletí koruna opět posílila na 27,012 CZK/USD.

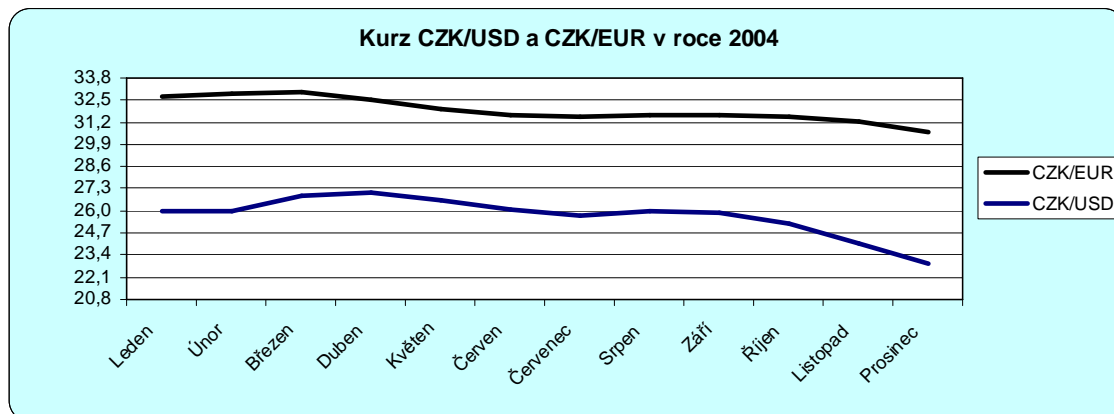
Pozice koruny vůči euru se oslabilo. V 1. čtvrtletí měl kurz hodnotu 31,628 CZK/EUR ve 2. jen mírně poklesl na 31,477 CZK/EUR ale ve 3. čtvrtletí to už bylo 32,167 CZK/EUR a ve 4. se kurz ustálil na 32,089 CZK/EUR.

Zhoršení kurzu se dá přičítat odlivu portfoliových investic ale i politické nejistotě, vyvolané prosazováním reformy veřejných financí. K částečnému uklidnění došlo při jejím schválení, avšak říjnové hlasování o důvěře vlády, vyvolalo opět nepokoj, přestože důvěra byla nakonec vyslovena. Avšak s touto i světovou situací se česká koruna poměrně dobře vyrovnala, o čemž svědčí i uspokojivá ekonomická data, zejména o domácím průmyslu.

Slábnutí kurzu ve 2. polovině roku bylo způsobeno vyplácením dividend do zahraničí a také nákupem zahraničních dluhopisů domácími investory, kteří se obávali poklesu cen státních obligací v kontextu politického nepokoje v ČR.

4.5 Vývoj zahraničního obchodu a měnového kurzu v roce 2004

Graf č.5: Kurz CZK/USD a CZK/EUR v roce 2004

Zdroj: Vlastní práce, pramen dat: ČNB, *Kurzy devizového trhu* [online][cit. 2009-03-21]
Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/prumerne_form.jsp

4.5.1 Zahraniční obchod ČR v roce 2004

V roce 2004 se ZO dařilo, zaznamenal nejpříznivější výsledky za posledních deset let a dosáhl nejnižšího schodku obchodní bilance (-26,4 mld. Kč) a nejvyššího meziročního růstu od r. 1994. Na dobré výsledky ZO měl asi největší vliv vstup ČR do EU 1. 5. 2004, po kterém se zvýšilo tempo růstu vývozu a dovozu, což pozitivně ovlivnilo celoroční dynamiku ZO.

K výraznému snížení schodku došlo, oproti předchozímu roku se snížil o 49,2 mld, zejména v druhé polovině po vstupu ČR do EU. Změnila se i teritoriální orientace, kdy se vývoz přesunul z vyspělých ekonomik na rozvojové země a evropské tranzitivní ekonomiky, naopak u dovozu se zvýšil podíl ekonomik vyspělých. V komoditní struktuře již tradičně vévodily stroje a dopravní prostředky, díky nimž se vyrovnalo pasivum ostatního zboží, zejména pak chemikálií a příbuzných výrobků.

Zahraniční obchod byl v tomto roce ovlivněn novou administrativou a ekonomickými faktory související se vstupem do EU. ČR se zapojila do společné obchodní politiky EU. Byla odstraněna cla vůči členským státům a tím se obchod s těmito zeměmi značně uvolnil a zároveň byla přijata jiná společná cla vůči třetím zemím zejména na zboží z mimoevropských zemí, se kterými jsou uplatňována vyšší cla či antidumpingové opatření. Také se otevřely nové možnosti obchodu se státy či uskupeními, se kterými má EU sjednány zóny volného obchodu nad rámec WTO, avšak některé dohody, které měla ČR, pozbyly platnosti.

Ceny zahraničního obchodu byly poznamenány především rostoucími cenami surovin a paliv, u ropy Brent došlo meziročně k zvýšení o 21,5%, rostlinných olejů, některých druhů rýže a kávy a také dřeva.

Na rostoucím tempu vývozu v roce 2004 se také významně podílely dřívější přímé investice ze zahraničí do zpracovatelského průmyslu, které začaly přinášet vývozní efekt.

Příliv přímých zahraničních investic ještě zesílil a dosáhl 104 mld. Kč, z toho asi ¾ přicházelo z EU25.

Domácí spotřebitelská poptávka se projevovala na ZO spíše nepříznivě. Peníze se vkládaly spíše do investic do zahraničních strojů a zařízení, čímž rostl dovoz.

Ve zbožové struktuře své dominantní postavení ještě posílily stroje a dopravní prostředky a se svým růstem o 24,6% se významně podílely na absolutním zvýšení vývozu. Naopak u dovozu došlo k značnému útlumu, přesto však jeho absolutní nárůst patřil k nejvyšším, ale vývoz nepředčil, tím pádem v tomto odvětví skončil ZO kladným saldem, které kompenzovalo zápor u ostatních tříd SITC. Dařilo se také polotovarům a materiálům. Již hůře na tom bylo průmyslové spotřební zboží, chemikálie, surové materiály nepoživatelné a minerální paliva (u těch je příčina v růstu světových cen paliv) a zemědělským a potravinářským surovinám a výrobkům, kde se záporné saldo prohloubilo.

4.5.2 Měnový kurz vůči EUR a USD v roce 2004

V roce 2004 posilovala CZK nejen vůči USD ale také vůči EUR.

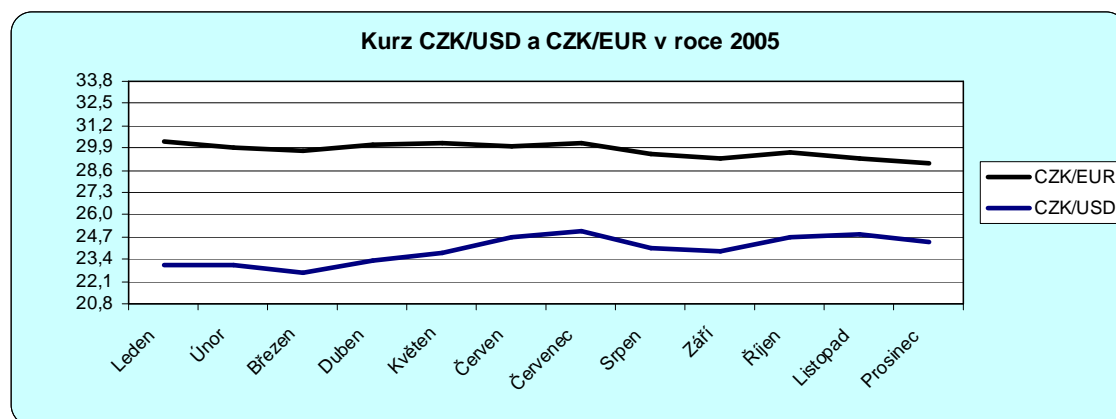
Vůči USD česká koruna stabilně posilovala, i když se tempo zpevnování v 1. pololetí zpomalilo. 2. čtvrtletí dolar dokonce posílil z 26,303 CZK/USD na začátku roku na 26,591 CZK/USD. Toto posílení dolaru bylo způsobeno ekonomickým růstem Spojených států. Od 3. čtvrtletí, kdy byl kurz 25,861 CZK/USD, koruna opětně posilovala, zejména pod vlivem posilování EUR vůči USD a ve 4. čtvrtletí zhodnotila až na 24,027 CZK/USD.

Vůči euru koruna obrátila trend znehodnocování z minulých let. V 1. čtvrtletí byl kurz 32,859 CZK/EUR. V dubnu začala česká koruna posilovat na základě inflační prognózy ČNB, ve které se očekávalo výrazné zvýšení inflace, a z čehož vyplývalo zvyšování úrokových sazeb. Tento předpoklad se vyplnil – ČNB zvýšila své sazby v červnu a k dalšímu zvyšování přistoupila v srpnu. Ve 2. čtvrtletí dosáhla hodnoty 32,027 CZK/EUR, ve 3. již 31,587 CZK/EUR a v posledním čtvrtletí 31,126 CZK/EUR.

Česká koruna se společně s dalšími středoevropskými měnami dostala do popředí zájmu zahraničních investorů, zejména německých bank a amerických hedgeových fondů, které nakupovali CZK proti oslabujícímu USD. CZK zvládla také velký odliv financí v podobě dividend a výplat podílu na zisku. K zhodnocování přispívala také dobrá výkonnost tuzemského průmyslu, růst vývozu a již zmíněným vyšším úročením koruny v 2. polovině roku. K výraznějšímu posílení české koruny došlo v závěru roku především v listopadu. Toto posílení bylo způsobeno především spekulacemi o prodeji majoritního podílu Českého Telekomu (očekávání přílivu cca 2,5 mld. USD). K zhodnocení CZK také přispěla investice společnosti CME do TV Nova v objemu 642 milionů USD, z čehož byla největší část zaplacená v hotovosti. Závěr roku byl také ve znamení posilování eura proti dolaru. Díky pohybům EUR vůči USD a CZK vůči EUR posílila koruna na trhu s dolarem.

4.6 Vývoj zahraničního obchodu a měnového kurzu v roce 2005

Graf č.6: Kurz CZK/USD a CZK/EUR v roce 2005

Zdroj: Vlastní práce, pramen dat: ČNB, *Kurzy devizového trhu* [online][cit. 2009-03-21]
Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/prumerne_form.jsp

4.6.1 Zahraniční obchod ČR v roce 2005

V roce 2005 nastal zlom v zahraničním obchodě. Vývoz, poprvé od vzniku ČR, dosáhl vyšších hodnot než dovoz a bilance ZO tak skončila prvním historickým přebytkem ve výši 38,6 mld Kč.

Na zlepšení vývozu se podílel především pokračující růst průmyslové produkce, z níž nejvýznamnější položka byla silniční vozidla, hlavně osobní automobily a díly a příslušenství motorových vozidel. Také produkce chemických látek měla příznivý vliv na vývoz. Na meziročním poklesu pasivního salda se podílelo i zvýšené tempo vývozu zemědělských a potravinářských surovin a výrobků. Dále zapůsobily pozitivně na obchodní bilanci přímé investice do výrobních kapacit z minulých let, které umožnily zvýšení výroby ve zpracovatelském průmyslu. Příznivý vliv neměly jen na vývoz ale také pro domácí podniky, které nemusely strojní zařízení dovážet z ciziny. Také otevření nových trhu bylo na vývozu znát, především vzrostl vývoz v teritoriích, kde dříve končil velice záporně, jedná se především o Francii, Itálii, Spojené státy a Japonsko.

Zato vývozní a dovozní ceny se projeví na ZO negativně, především opětovný růst světových cen ropy a zemního plynu a posílení CZK. Nepříznivý dopad cen minerálních paliv byl z části tlumen posílením CZK vůči USD. Velkou položkou dovozu se stal nákup armádních stíhaček Jas-Gripen v hodnotě 10,3 mld. Také nízký ekonomický růst ve státech eurozóny, především Německa, se kterým je uskutečňována rozhodující část ZO ČR, měl negativní vliv na ZO.

Vlivem posílení CZK k těmto měnám se meziročně zvýšil v přepočtu na EUR vývoz o 16,3% a dovoz o 12%, v přepočtu na USD vývoz o 16,3% a dovoz o 11,9%

4.6.2 Měnový kurz vůči EUR a USD v roce 2005

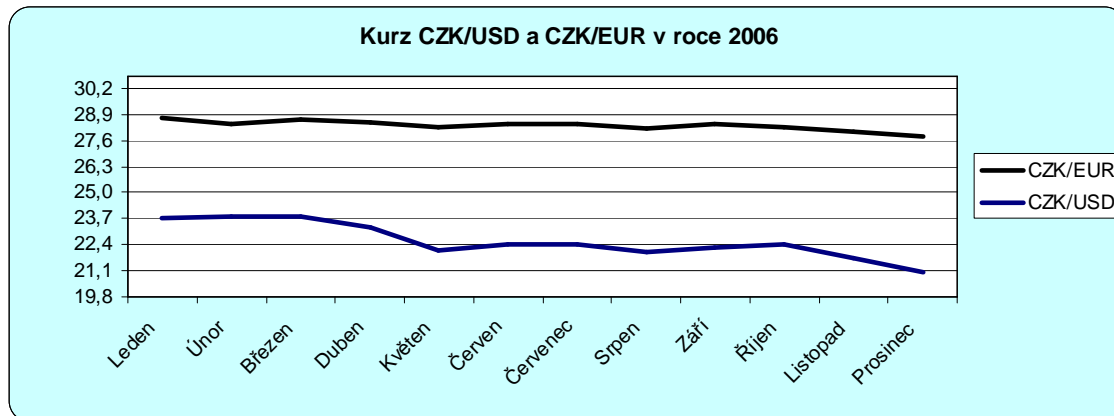
Rok 2005 byl ve znamení kolísání kurzu české koruny kvůli silnému pohybu krátkodobého spekulativního kapitálu. Důvodem bylo posílení americké měny na světových trzích poté, co američtí bankéři připustili rychlejší zvyšování sazeb, což začala lákat investory, kteří dříve slábnoucí dolar opouštěli, avšak tento trend ještě více posiloval ke konci roku a česká koruna vůči dolaru výrazně znehodnotila. V prvním čtvrtletí se dostala na hodnotu 22, 897 CZK/USD, dokonce 11. března 2005 posílila, až na historické maximum kurzem 21,968 CZK/USD. Ve 2. čtvrtletí již začala ztrácet na 23,938 CZK/USD a ve 3. na 24,309 CZK/USD a ve 4. čtvrtletí na 24,657 CZK/USD.

Proti euru si vedla o poznání lépe a pokračovala ve svém zhodnocování, i když v pomalejším tempu. V 1. čtvrtletí byl kurz 30,014 CZK/EUR, ve 2. čtvrtletí se mírně zhoršila na 30,126 CZK/EUR ale 3. čtvrtletí posílila až na 29,677 CZK/EUR, čímž prolomila historickou hranici 30 CZK/EUR a ve 4. čtvrtletí vykazovala hodnotu 29,298 CZK/EUR.

Nízká inflace, růst HDP a snižování schodku obchodní bilance v důsledku velmi příznivého zahraničního obchodu přispívají z dlouhodobého hlediska k posilování české koruny hlavně vůči euru. Také příliv přímých zahraničních investic, hlavně v souvislosti s privatizací státních podílů ve významných společnostech a ostatními spekulacemi, jako například úpravy sazeb ČNB a investice korejské automobilky Hyundai a očekávání, že koruna v tomto roce překoná historická maxima. Na březnové oslabení měla vliv i trvající politická krize.

4.7 Vývoj zahraničního obchodu a měnového kurzu v roce 2006

Graf č.7: Kurz CZK/USD a CZK/EUR v roce 2006

Zdroj: Vlastní práce, pramen dat: ČNB, *Kurzy devizového trhu* [online][cit. 2009-03-21]
Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/prumerne_form.jsp

4.7.1 Zahraniční obchod ČR v roce 2006

V roce 2006 se ZO opět dařilo, bilance zahraničního obchodu skončila přebytkem, a to ještě větším než v roce 2005, když dosáhl hodnoty 39,8 mld. Kč.

Na meziročním navýšení celkového vývozu se významně podílel růst produkce ve zpracovatelském průmyslu a stejně jako předešlý rok dominantní pozici zaujímal silniční vozidla. Vysoký růst vývozu zaznamenala také výpočetní technika a telekomunikační zařízení ale zároveň rostl i jejich dovoz. Naopak dovoz klesl a vývoz nadprůměrně vzrostl u strojů a zařízení všeobecně užívaných v průmyslu.

K růstu českého vývozu přispělo i zlepšení ekonomické situace ve státech EU, zejména pak oživením ekonomiky v Německu.

Negativní dopad měly klesající vývozní a rostoucí ceny v důsledku posílení CZK vůči EUR a USD a růstem světových cen ropy a zemního plynu, které významně snížili přebytek obchodní bilance. Nepříznivě se do ZO promítl dovoz palivoenergetických zdrojů z Ruska a výpočetní techniky, telekomunikačního zařízení a elektrických zařízení, přístrojů a spotřebičů Číny.

Vývoz i dovoz vzrostl do všech hlavních teritorií. Za kladným výsledkem stál především zvýšený vývoz do EU25 a s evropskými tranzitivními ekonomikami.

4.7.2 Měnový kurz vůči EUR a USD v roce 2006

V tomto roce koruna i nadále posilovala, i když v pomalejším tempu. Dařilo se jí především v závěru roku, kdy prolomila historická maxima, jak k dolaru kurzem 20,761 CZK/USD, tak i k euru kurzem 27,240 CZK/EUR, obou těchto výsledků dosáhla 20. prosince 2006.

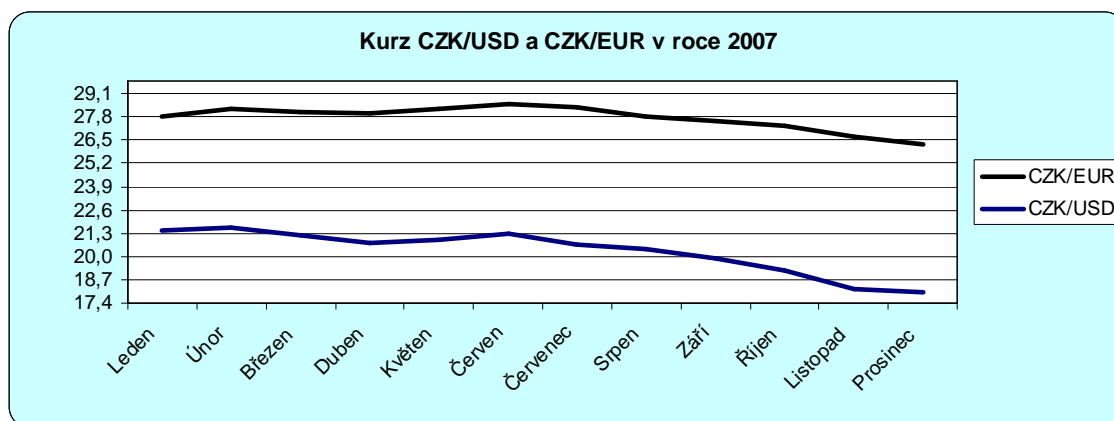
Poměr koruny a dolaru byl v 1. čtvrtletí 23,788 CZK/USD ve 2. čtvrtletí koruna zhodnotila až na 22,587 CZK/USD ve 3. na 22, 233 CZK/USD a 4. posílila až na 21,771 CZK/USD. Kurz CZK/EUR byl po celý rok více méně stabilní s mírným posilováním. 1. čtvrtletí byl poměr 28,6 CZK/EUR, ve 2. 28,384 CZK/EUR, ve 3. 28,33 CZK/EUR a v posledním čtvrtletí 28,045 CZK/EUR.

Korunu ovlivňoval zejména krátkodobý spekulativní kapitál, který se přeléval mezi americkými a evropskými trhy. Na počátku roku dolar posiloval, ale posléze začal opět oslabovat zejména neuspokojivými výsledky ekonomiky a očekáváním snižování úrokových sazeb. Naopak vývoj české ekonomiky měl více než příznivý vliv a je to o to cennější, že tento trend je dlouhodobý. Společně se zlepšováním makroekonomických ukazatelů, hlavně růstu HDP a zahraničního obchodu, působí příznivě i zvýšení investiční aktivity spojené s přílivem velkým objemů přímých zahraničních investic.

Také rozhodnutí automobilky Hyundai o investici v ČR se příznivě podepsalo na kurzu. Naopak negativní dopad měl vysoký návrat zisků do zahraničí ve formě dividend, dále i slovní intervence ČNB, prodej velkých balíčků na devizovém trhu ale i nepříznivý vývoj veřejných financí, což může znamenat snížení ratingu ČR.

4.8 Vývoj zahraničního obchodu a měnového kurzu v roce 2007

Graf č. 8: Kurz CZK/USD a CZK/EUR v roce 2007

Zdroj: Vlastní práce, pramen dat: ČNB, *Kurzy devizového trhu* [online][cit. 2009-03-21]
Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/prumerne_form.jsp

4.8.1 Zahraniční obchod ČR v roce 2007

V tomto roce ZO značně předčil výsledek za předešlý rok a stal se opět nejlepším za existence samostatné ČR a její postavení zahraničního obchodu se v rámci EU posílilo, a to také tím, že jako jediná z nově přistoupených zemí, vykázala přebytek, a to ve výši 87,9 mld. Kč.

Pozitivní pro ZO byl pokračující, i když mírnější, růst průmyslové produkce. Nadprůměrně vzrostla výroba pryžových a plastových výrobků, výroby a oprav strojů a zařízení, výroby s elektrických a optických přístrojů, ostatních nekovových minerálních výrobků, dopravních prostředků a zpracování dřeva a výroby dřevařských výrobků, avšak nejdynamičtější skupinou vývozu se staly již tradičně stroje a dopravní prostředky. Nejvíce se prodávaly silniční vozy.

Příznivě se odrazily i pokračující přímé zahraniční investice (PZI) do zpracovatelského průmyslu, zejména do výroby chemických výrobků, kovů a kovových výrobků, strojů a zařízení, potravin a nápojů, zpracování tabáku a výroby elektrických strojů a přístrojů. Rozhodující část PZI pocházela z Nizozemska, Lucemburska, Rakouska, Belgie, Polska, Francie, Spojených států a Koreje.

Tentokrát měly příznivý vliv i ceny zahraničního obchodu, neboť se zvýšily vývozní ceny, především vývojem kurzu CZK k EUR a k USD a vývojem cen na světovém trhu.

CZK posílila vůči EUR i USD, což vyrovnalo zvýšení cen ropy a zemního plynu a snížilo tak dovozní ceny.

Vývoz rostl také díky ekonomickému růstu v Německu a na Slovenku, kam ČR vyvážela nejvíce.

Růst vývozu byl významný do Číny, SNS, států ESVO a rozvojových ekonomik (hlavně Indie, Koreje), zatímco vývoz do států EU 27 zaznamenal mírnou stagnaci oproti loňskému roku, avšak svou pozici našich hlavních partnerů si udrželi. Nejvíce vzrostl vývoz do Švédska, Polska, Slovenska, Spojeného království, Itálie, Maďarska a Rumunska.

Dovoz vzrostl nejvíce z tranzitivních ekonomik, rozvojových ekonomik a ostatních vyspělých tržních ekonomik (Japonsko) a z Číny.

4.8.2 Měnový kurz vůči EUR a USD v roce 2007

Česká koruna v roce 2007 znovu posilovala, i když její vývoj byl během roku značně rozkolísaný, přesto dosáhla nových historických maxim k oběma hlavním měnám, K euru hodnotou 26,000 CZK/EUR a k dolaru kurzem 17,662 CZK/USD dne 10. prosince.

Rok zahájila koruna kurzem 21,394 CZK/USD a 28,037 CZK/EUR ve 2. čtvrtletí proti euru oslabila na 28,266 CZK/EUR ale proti dolaru posílila na 20,971 CZK/USD ve 3. čtvrtletí se dočkala posílení vůči oběma měnám 27,923 CZK/EUR a 20, 333 CZK/USD a 4. čtvrtletí došlo k silnému zhodnocení na 18, 528 CZK/USD a 26, 829 CZK/EUR.

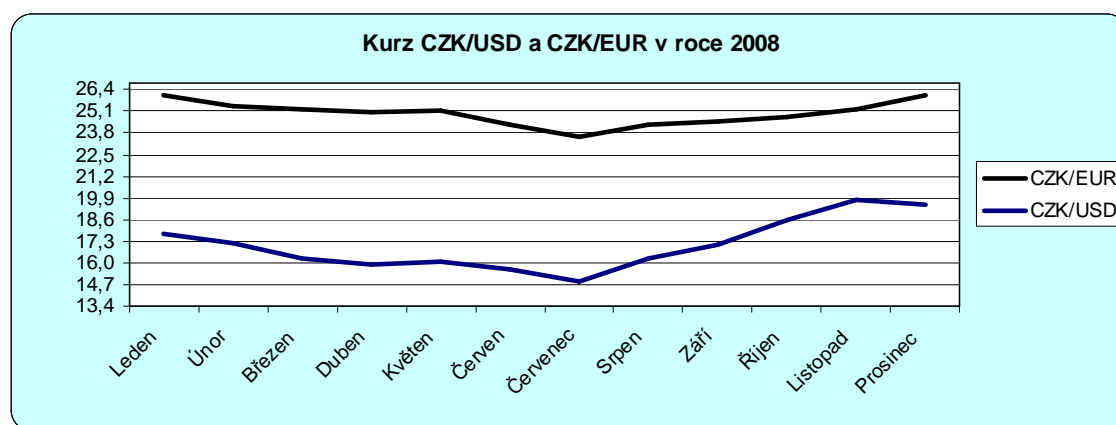
Zhodnocování bylo vyvoláno spíše krátkodobými vlivy, jako rozhodnutím o zvýšený úrokových sazeb ČNB i zajišťovací operace domácích exportérů před dlouhodobým posílením koruny. Dlouhodobé faktory, jako příznivý vývoj české ekonomiky, zájem o české akcie a vzestup pražské burzy, koruny spíše opomíjela. Zato velmi významně k jejímu zpevnování přispělo oslabování dolaru.

Za posílením stojí především vývoj na eurodolarovém trhu a především rostoucí hrozba silné recese USA kvůli problémům na finančním trhu způsobené méně kvalitními americkými hypotékami, poklesu akcií, napětí ve světové politice, převodu devizových rezerv do jiných měn a zvyšování úrokové sazby v eurozóně.

Nízké úroky v 1. pololetí způsobili odklon spekulantů od české koruny, ke které se však v 2. polovině roku vraceli po odstartování výkyvů na světových finančních trzích způsobených již zmíněnými americkými hypotékami a tušením krize.

4.9 Vývoj zahraničního obchodu a měnového kurzu v roce 2008

Graf č. 9: Kurz CZK/USD a CZK/EUR v roce 2008

Zdroj: Vlastní práce, pramen dat: ČNB, *Kurzy devizového trhu* [online][cit. 2009-03-21]
Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/prumerne_form.jsp

4.9.1 Zahraniční obchod ČR v roce 2008

V roce 2008 zaznamenal ZO poprvé od vstupu do EU a po druhé od vzniku ČR meziroční pokles obrátu. Pokles byl způsoben především poklesem vývozu, dovoz zůstal meziročně téměř nezměněn. Přesto skončilo saldo ZO druhým nejvyšším přebytkem v historii ČR a dosáhl hodnoty 69,4 mld. Kč.

Výsledek ZO byl ovlivněn zejména nastupující světovou finanční, posléze hospodářskou krizí, která nejvíce zasáhla Spojené státy, kde vznikla, Japonsko a Evropskou unii, což mělo na ZO ČR největší dopad. Světová krize způsobila významné oslabení vnější poptávky v 2. polovině roku. Zpomalení růstu ekonomiky v EU 27 začalo již v 2. čtvrtletí. HDP meziročně vzrostlo pouze o 0,8 % a u některých států došlo dokonce k poklesu. Tento propad se značně projevil na ZO ČR, kdy došlo k poklesu vývozu, a to zejména u hlavního vývozního trhu Německa. Přesto ČR jako jedna z mála členských států vykázala přebytek obchodní bilance.

V tomto roce došlo k poklesu průmyslové produkce skoro ve všech odvětvích zpracovatelského průmyslu, zvláště pak klesala výroba dopravních prostředků a pokles se nejméně projevila ve 4. čtvrtletí. Tato skutečnost negativně ovlivnila celkový vývoz, jelikož toto odvětví má na něm převládající podíl. Vývoz meziročně klesl o 0,7% (z toho ve 4. čtvrtletí o 14,7%). Přesto si své dominantní postavení udržely stoje a dopravní prostředky. Stále největšího přebytku ze všech tříd SITC docílila silniční vozidla, avšak došlo k meziročnímu výraznému poklesu. Oproti roku 2007 se zvýšil vývoz u strojů a zařízení všeobecně užívaných v průmyslu a telekomunikační zařízení.

Neblahý dopad měl i pohyb cen zahraničního obchodu, který byl ovlivněn vývojem cen na světovém trhu a pohybem CZK vůči EUR a USD.

4.9.2 Měnový kurz vůči EUR a USD v roce 2008

Kurz koruny v tomto roce zažil dvě odlišné etapy. Zatímco v prvním pololetí se dočkal značného zhodnocení a lámal rekordy, ve druhém začal oslabovat nejen vlivem přicházející finanční krize. Historického maxima a prolomení hranic vůči oběma měnám dosáhla koruna v polovině července 2008, a to hodnotami 23,529 CZK/EUR a 14,92 CZK/USD, avšak ještě v témže měsíci oslabila téměř o 2 CZK.

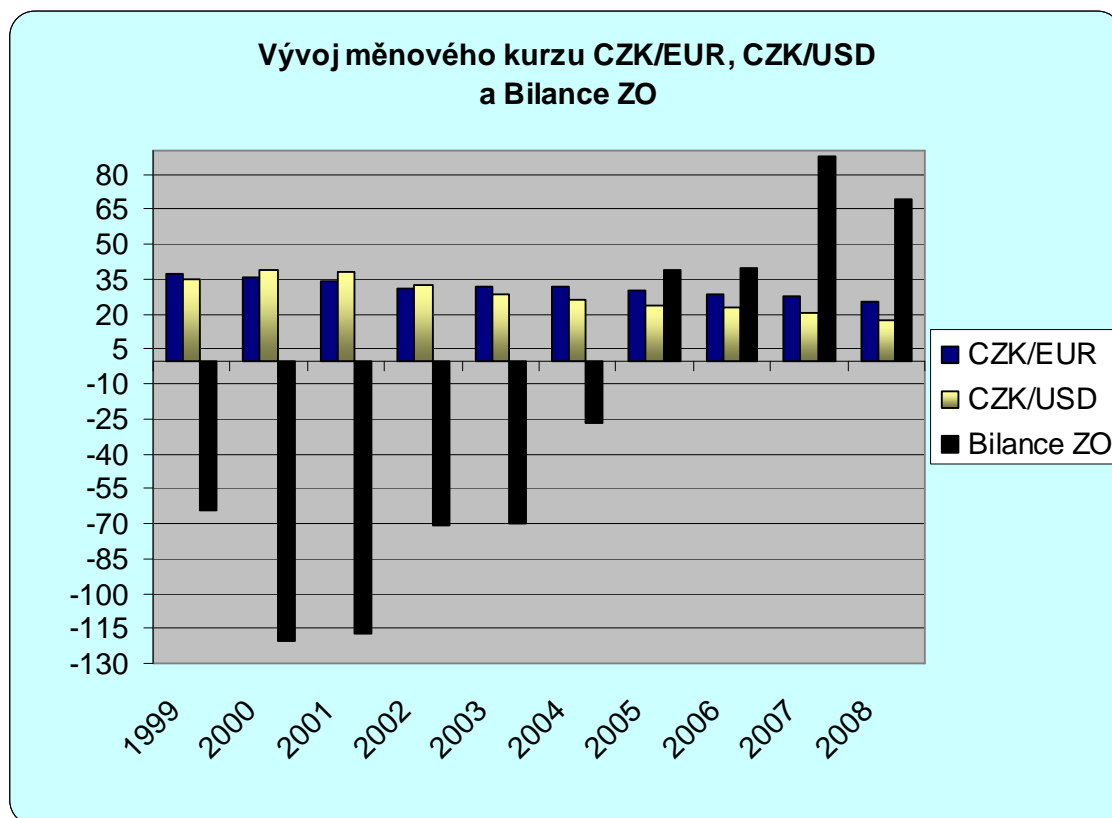
V souhrnu v 1. čtvrtletí byl kurz 17,077 CZK/USD a 25,562 CZK/EUR, 2. čtvrtletí zhodnotil na 15,887 CZK/USD a 24,826 CZK/EUR ve 3. čtvrtletí se koruna vůči euru ještě držela a posílila na 24,092 CZK/EUR, vůči dolaru oslabila na 16,046 CZK/USD a 4. čtvrtletí se koruna propadla až na 19,245 CZK/USD a 25,342 CZK/EUR.

České koruně se dařilo zejména díky příznivému vývoji domácích makroekonomických výsledků a také oslabujícímu dolaru a pohybem spekulativního kapitálu. Její posilování v 1. polovině zpomalila jen zpráva o jednáních mezi ČNB a MF o možném „zmrazení“ příjmů z privatizace, čímž chtěli zabránit dalšímu zhodnocování CZK a krátkodobé posílení dolaru.

V 2. polovině roku se ČNB rozhodla snížit úrokové sazby, aby zbrzdila přílišné zhodnocování koruny. Také hospodářský růst zpomaloval. Oslovování ekonomiky a snížení exportu do západních zemí způsobilo obavy investorů, kteří se raději přikláněli do bezpečnějších aktiv v podobě amerických státních dluhopisů.

4.10 Vyhodnocení

Graf č. 10: Vývoj měnového kurzu CZK/EUR, CZK/USD a Bilance ZO

Zdroj: Vlastní práce, pramen dat: ČNB, *Kurzy devizového trhu* [online][cit. 2009-03-21]
Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/prumerne_form.jsp

Jak je z grafu patrné, zahraniční obchod ve sledovaných letech převážně rostl a meziročně se zvyšoval. Do roku 2004 snižoval svůj schodek a od roku 2005 začal dosahovat přebytku, což bylo způsobeno především vstupem ČR do EU, čímž se uvolnil mezinárodní obchod. K poklesu došlo až v roce 2008 nepřímým působením světové hospodářské krize. Stejně tak kurz po počátečním znehodnocování meziročně posiloval. K malému poklesu vůči euru došlo jen v roce 2003 a proti dolaru se mírně znehodnotila v roce 2005. Poté však koruna nadále zhodnocovala, až do 2. poloviny roku 2008. Nejvíce na kurz působil vývoj na eurodolarovém trhu a přímé zahraniční investice, spojené také s privatizačními výnosy a pohyb spekulativního kapitálu.

Po porovnání výsledků ZO ČR a měnového kurzu je tedy zřejmé, že teoretický předpoklad, že při přílišném zhodnocování domácí měny bude klesat vývoz a zhoršovat se výsledek obchodní bilance se nepotvrdil, což můžeme vidět v grafu sledovat. Možná by se dalo říci, že spíše zlepšující zahraniční obchod má příznivý vliv na posilování měnové kurzu. Ale je jasné, že na ZO nepůsobí pouze měnový kurz. Z předchozího textu je očividné, že na obě veličiny působí silně přímé zahraniční investice, které zvyšují poptávku po CZK, čímž se zhodnocuje a také se díky nim zvyšuje výroba a může se více vyvážet. Dále může mít zhodnocující se měna příznivý vliv na podniky, co se týče dovozu surovin ze zahraničí, které se stávají levnějšími a vyrábí se tak s nižšími náklady, díky čemuž mohou čeští exportéři nabídnout nižší cenu. A jelikož má ČR silně otevřenou ekonomiku a je do značné míry závislá na dovozu zdá se, že posilující koruna je pro ni příznivá. Zejména posilování vůči dolaru je výhodné, protože snižuje stále rostoucí ceny ropy. Avšak dopady na české exportéry existují, ale to bychom se museli podívat na jednotlivé podniky a jejich hospodaření. V kontextu celé země ke zhoršení ZO obchodu nedošlo, ba naopak a po vstupu do EU je nárůst ještě razantnější. V podstatě ZO odráží otevřenost a výkonnost české ekonomiky, která vykazuje dlouhodobě příznivé výsledky, i rostoucí konkurenceschopnost domácí produkce a v posledních letech i cílevědomou podporou exportu.

V 2. polovině roku 2008 však došlo u obou veličin k obratu, snížil se jak přebytek ZO, tak se znehodnotil i kurz CZK. Tento trend má souvislost se světovou hospodářskou krizí, i když nepřímo – tzv. zprostředkovaně.

Na českou ekonomiku nezapůsobila finanční krize přímo jako na USA a většinu států Evropy a Japonsko, hlavně proto, že banky neinvestovaly do méněhodnotných amerických hypoték a také, že mají ještě dostatek likvidních prostředků, protože si volné prostředky ukládají u ČNB. Vůbec můžeme říct, že přímé dopady na ČR nedolehnou, také proto, že není taková zadluženost obyvatel a také se nezadlužovali v cizí měně, což znamená, že nejsou tolik závislí na úrokových sazbách a měnovém kurzu jako v jiných zemích. Například v Maďarsku nebo Islandu, kde hrozí krach celého státu.

Přesto, že český bankovní sektor je tedy víceméně v dobré situaci, může nastat problém, že české banky, aspoň z části, vlastní zahraniční banky, které krizi pocítují a může to mít negativní vliv i na dceřiné banky.

Nicméně největší hrozba v kontextu hospodářské krize je nepřímý vliv, který ČR již pocítila a jistě bude i nadále pociťovat. Jelikož je česká ekonomika značně otevřená a svým vývozem závisí na hospodářské situaci zemí EU, zejména Německa, bude se její postavení zhoršovat společně s těmito zeměmi. Hospodářský růst západních zemí od minulého roku zpomaluje a společně s nimi zpomaluje i česká ekonomika. Projevy politiků v průběhu loňského roku, že nás krize nezasáhne, spíše měly uklidňující charakter, aby nedošlo k panice, už tehdy bylo zřejmé, že nás krize zasáhne.

Největší dopad to bude mít na české exportéry, potažmo české výrobce, kvůli poklesu zahraniční poptávky. Pokles se již začíná projevovat v automobilovém průmyslu.

Jedinou útěchou by mohl být klesající měnový kurz.

Kdy se evropský trh a potažmo i český trh vzpamatuje a bude dosahovat zase svých dřívějších výsledků, se nedá s jistotou odhadnout. Jisté je, že v roce 2009 česká ekonomika zpomalí, zahraniční obchod se sníží a kurz bude mírně oslabovat.

5) Závěr

Cílem této práce bylo vysvětlení základních pojmů a tezí daného tématu a následná analýza vývoje měnového kurzu a zahraničního obchodu.

Z analýzy vyplývá:

Zahraněční obchod se vyvíjel poměrně dynamicky. Rostl jak vývoz, tak i dovoz, který až do roku 2004 vývoz převyšoval a čistý export byl tedy záporný. Ale postupně se deficit ZO meziročně snižoval kromě z roku 1999 na rok 2000, kdy došlo k velkému propadu a schodek se zvýšil téměř o polovinu, což bylo způsobeno především výrazným růstem cen ropy a současným propadem měnového kurzu vůči dolaru. Od roku 2001 se však saldo ZO obchodu opět snižovalo a v roce 2005 skončilo dokonce přebytkem. K největšímu meziročnímu nárůstu vývozu ale i dovozu došlo v roce 2004, což bylo způsobené vstupem ČR do Evropské unie, díky čemuž došlo k uvolňování mezinárodního obchodu. Byla zrušena cla s ostatními členy EU, rozšířil se českým exportérům vnitřní trh, došlo ke snižování nákladů a rozšířili se nové příležitosti na trzích, se kterými měla EU uzavřené dohody o volném obchodu. Po vstupu ČR do EU dosahoval ZO ČR vynikajících výsledků i ve srovnání s ostatními členy, ČR byla mezi 9 členskými zeměmi, které skončily v roce 2006 přebytkem.

Také se začaly projevovat přímé zahraniční investice z předešlých let, díky nimž se zvýšila výroba.

Od roku 2004 se tedy ZO dařilo, velkého skoku dosáhl v roce 2007, kdy se přebytek ZO zvětšil o více než polovinu, což bylo způsobeno zvýšením výroby, díky přímým zahraničním investicím a také rostoucím kurzem, který korigoval zvyšování světových cen ropy. Také měl příznivý vliv ekonomický růst Německa a Slovenska, našich největších obchodních partnerů, čímž se dostáváme k teritoriální struktuře. Co se týče vývozu, jsou našimi nejvýznamnějšími partnery země EU, kam se uskutečňuje asi 80% celkového exportu, zejména do Německa, které se podílí na vývozu cca. 30%, dále následují 8%-3% Slovensko, Polsko, Rakousko a VB. U dovozu je situace obdobná, cca 70% celkového importu se realizuje ze zemí EU, největšího podílu dosahuje ČR s Německem opět okolo 30% a následuje Čína, Rusko, Polsko, Slovensko. Z uvedeného vyplývá, že existuje velká vazba zahraničního obchodu na hospodářský vývoj Německa, které má rozhodující podíl, jak na dovozu, tak i na vývozu.

Kurz koruny byl za posledních osm let značně rozkolísaný. Dosahoval extrémů ve zhodnocování i znehodnocování vůči oběma hlavním měnám – euru a dolaru.

Nej slabších hodnot dosahoval v roce 2000, a to v květnu vůči euru kurzem 36,555 CZK/EUR a v říjnu vůči dolaru 41, 125 CZK/EUR. Naopak nejsilnější byla koruna v roce 2008, když v červenci byly kurzy - 23,259 CZK/EUR a 14,92 CZK/USD

Po zavedení eura v roce 1999 a nastavení kurzu na 35,226 CZK/EUR začala koruna vůči němu znehodnocovat, ale již na konci roku 2000 se dostala na počáteční hodnotu, zejména díky přílivu zahraničního kapitálu a znehodnocování eura na finančních trzích. Naopak proti dolaru se CZK dočkala v roce 2000 silného znehodnocení, kvůli devizovým intervencím.

V následujících dvou letech česká koruna vůči euru i dolaru posilovala, přestože se ČNB snažila intervencemi na devizovém trhu nadměrnému zhodnocování CZK bránit. Posilování bylo způsobené především přímými zahraničními investicemi, ale také výnosy z privatizace státního majetku. Významný byl prodej KB francouzské bance Sociétés Générale v roce 2001.

V roce 2002, kdy dosáhla meziročního zhodnocení oproti euru o 15%, začala dělat silná koruna starosti. ČNB musela přistoupit ke snižování úrokových sazeb, protože až do teď byly vyšší než EU a česká koruna tak lákala spekulativní kapitál. Od druhé poloviny roku 2002 koruna ztrácela na síle. Vrcholu oslabování dosáhla na začátku roku 2004, ale po květnovém vstupu do EU se vrátila k posilování. CZK také povzbudil historický přebytek ZO. Důležitá byla také investice CME do TV Nova a spekulace o prodeji Českého Telecomu.

V roce 2005 se stala ČR spolu s celým středoevropským regionem atraktivní pro investory. Významná byla investice automobilky Hyundai. V následujících letech koruna dále zhodnocovala. K tomuto posílení dochází zejména vývojem na eurodolarovém trhu, kdy dolar ztrácí a také ho opouští stále více investorů, což sílí v roce 2007 a v 1. polovině roku 2008, kdy se začíná projevovat krize, způsobená USA, tím že poskytovala nedostatečně zajištěné hypotéky a česká koruna je vnímána jako jistota. Ke zlomu dochází v 2. polovině roku 2008, kdy po prudkém zhodnocení na svá maxima vůči oběma měnám, přichází vlna oslabování koruny. K poklesu kurzu dochází zejména kvůli slabší zahraniční poptávce, zejména Německa, které se potýká s důsledky světové krize. A také snížením úrokových sazeb ČNB, což vede k odklonu spekulativního kapitálu. Obecně se dá říct, že nejvíce na kurz působil vývoj na eurodolarovém trhu a přímé zahraniční investice, spojené také s privatizačními výnosy a pohyb spekulativního kapitálu.

Dalším cílem bylo zjistit, zda odpovídá praxi teorie, podle které by zahraniční obchod měl klesat při posilující domácí měně, jelikož je tím znevýhodněn vývoz a naopak by měla být zhodnocující se měna příznivá pro dovoz a naopak.

V praxi se ukázalo a z předešlého textu vyplývá, že na celkový vývoz nemělo posilování koruny negativní vliv. Samozřejmě je to způsobené i tím, že na vývoz působilo mnoho jiných příznivých faktorů, jako např. přímé zahraniční investice pomocí, kterých se zvyšovala výroba, podpora exportérů státem apod.

Dalo by se říct, že v prostředí, tak otevřené ekonomiky, jako je ta v ČR, má posilující koruna svá pozitiva, jelikož zlevňuje dovoz, na kterém je Česká republika závislá, výrobní podniky mají menší náklady a tím se stávají konkurenceschopnější. Také bylo zjištěno, že zahraniční obchod více než na vývoji kurzu, závisí na hospodářské situaci svých obchodních partnerů a jejich poptávce po zboží, především Německa. Velký vliv, jak na kurz, tak i na ZO mají přímé zahraniční investice.

Kdybychom chtěli zjistit opravdový vliv měnového kurzu na export, museli bychom se zaměřit na jednotlivé exportní a importní podniky a jejich hospodaření.

Jak se bude kurz a zahraniční obchod dále vyvíjet se velmi těžko odhaduje, zvláště teď v mimořádné situaci, kdy na Českou republiku doléhá zprostředkovaně světová krize a v posledních dnech i politická krize. Dá se ale odhadnout, že kurz bude mírně klesat až stagnovat a stejně tak i zahraniční obchod nebude přinejmenším růst s takovou dynamikou jako doposud. Dojde k celkovému útlumu ekonomiky, tyto dvě veličiny nevyjímaje. Můžeme pouze spekulovat, jak by to bylo s kurzem a zahraničním obchodem nebýt krize, ale nejspíš bychom se stejně dostali k útlumu posilování koruny, které by bylo z dlouhodobého hlediska neúnosné a je více než pravděpodobné, že by ČNB přistoupila k regulaci, avšak zahraniční obchod by mohl i nadále růst.

6) Zdroje

Seznam literatury

- 1) FIALOVÁ, H., *Malý ekonomický výkladový slovník, 4. vydání*, A plus, Praha 1998
str. 33, 82, 155, 223
- 2) HOLMAN, R: *Ekonomie, 4. aktualizované vydání*, Praha, C. H. Beck 2005
ISBN 8071798916, str. 569-590
- 3) PAVELKA, T., *Makroekonomie, základní kurz, III. vydání*, Melandrium, Praha 2007
ISBN 80-86175-58-4, str. 162-180
- 4) SAMUELSON, P. A., NORDHAUS, W. D.: *Ekonomie*, Svoboda, Praha 1995
ISBN 80-205-0494-X, str. 897-945

Internetové zdroje

- 5) ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, *Zahraniční obchod* [online][cit. 2009-02-02]
Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zo>
- 6) ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, *Dlouhodobý vývoj zahraničního obchodu České republiky* [online][cit. 2008-09-31]
Dostupné z:
[http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/DA00475F3D/\\$File/52573965.pps](http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/DA00475F3D/$File/52573965.pps)
- 7) ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, *Analýzy, komentáře* [online][cit. 2009-03-05]
Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/analyzy_csu
- 8) ČNB, *Často kladené dotazy – Pevný vs. plovoucí kurz* [online][cit. 2008-10-21]
Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/faq/pevny_vs_plovouci_kurz.html
ČNB, *Často kladené dotazy -Nominální a reálný měnový kurz* [online][cit. 2008-10-21]
Dostupné z : http://www.cnb.cz/cs/faq/nominalni_realny_kurz.html
- 9) ČNB, *Finanční trhy > Devizový trh > Kurzy devizového trhu-USD* [online][cit. 2009-03-05]
Dostupné z:
http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/prumerne_mena.jsp?mena=USD
ČNB, *Finanční trhy > Devizový trh > Kurzy devizového trhu-EUR* [online][cit. 2009-03-05]
Dostupné z:
http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/prumerne_mena.jsp?mena=EUR

ČNB, *Finanční trhy > Devizový trh > Kurzy devizového* Kurzy devizového trhu – měsíční průměry *trhu* [online][cit. 2009-03-05]

Dostupné z:

http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/prumerne_for_m.jsp

10) JARDIN-JARDINŮV INFORMAČNÍ SYSTÉM, *Mezinárodní obchod* [online][cit. 2009-02-02]

Dostupné z: http://jardin.rps.cz/studium/modul_mezinarodni_obchod.doc

11) MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU, *Analytické materiály a statistiky* [online][cit. 2009-03-15]

<http://www.mpo.cz/cz/ministr-a-ministerstvo/analyticke-materialy/>

12) LIDOVKY. CZ, *Referáty:Ekonomika a právo-Peníze-Rozlišení měn* [online][cit. 2008-11-20]

Dostupné z: <http://ireferaty.lidovky.cz/305/a/Ekonomika-Pravo>

13) ŠKOLA POZLOVSKY, 5. *Vnější měnová a obchodní politika* [online][cit. 2009-02-02]

Dostupné z:

http://skola.pozlovsky.net/maturitni_otazky/mezinarodni_obchod_ekonomika_marketing/05.Vnejsi_menova_a_obchodni_politika.pdf

14) WIKIPEDIA-Otevřená encyklopedie, *Měna* [online][cit. 2008-11-20]

Dostupné z:

<http://cs.wikipedia.org/wiki/M%C4%9Bna><http://cs.wikipedia.org/wiki/M%C4%9Bn>

7) Přílohy

Příloha č. 1: Seznam grafů

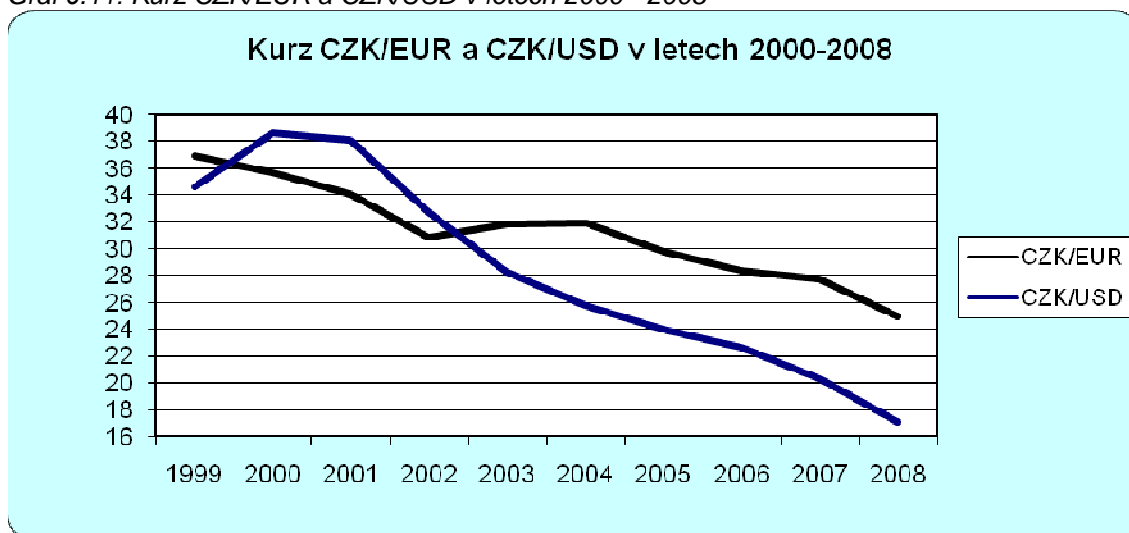
- Graf č. 1: Kurz CZK/USD a CZK/EUR v roce 2000 (v textu)
- Graf č. 2: Kurz CZK/USD a CZK/EUR v roce 2001 (v textu)
- Graf č. 3: Kurz CZK/USD a CZK/EUR v roce 2002 (v textu)
- Graf č. 4: Kurz CZK/USD a CZK/EUR v roce 2003 (v textu)
- Graf č. 5: Kurz CZK/USD a CZK/EUR v roce 2004 (v textu)
- Graf č. 6: Kurz CZK/USD a CZK/EUR v roce 2005 (v textu)
- Graf č. 7: Kurz CZK/USD a CZK/EUR v roce 2006 (v textu)
- Graf č. 8: Kurz CZK/USD a CZK/EUR v roce 2007 (v textu)
- Graf č. 9: Kurz CZK/USD a CZK/EUR v roce 2008 (v textu)
- Graf č. 10: Vývoj měnového kurzu CZK/EUR, CZK/USD a Bilance ZO (v textu)
- Graf č. 11: Kurz CZK/EUR a CZK/USD v letech 2000 – 2008 (Příloha č. 3)
- Graf č. 12: Zahraniční obchod v letech 1999-2008 (Příloha č. 3)

Příloha č. 2: Seznam tabulek

- Tabulka č. 1: Kurz CZK/EUR v letech 1999 – 2008 (Příloha č. 3)
- Tabulka č. 2: Kurz CZK/USD v letech 1999 – 2008 (Příloha č. 3)
- Tabulka č. 3: Zahraniční obchod v letech 1999 – 2008 (Příloha č. 3)
- Tabulka č. 4: Vývoz podle tříd SITC v letech 1999 – 2008 (Příloha č. 3)
- Tabulka č. 5: Dovoz podle tříd SITC v letech 1999 – 2008 (Příloha č. 3)
- Tabulka č. 6: Nejvýznamnější obchodní partneři České republiky (Příloha č. 3)

Příloha č. 3: Grafy a tabulky viz příloha č. 1 a č. 2

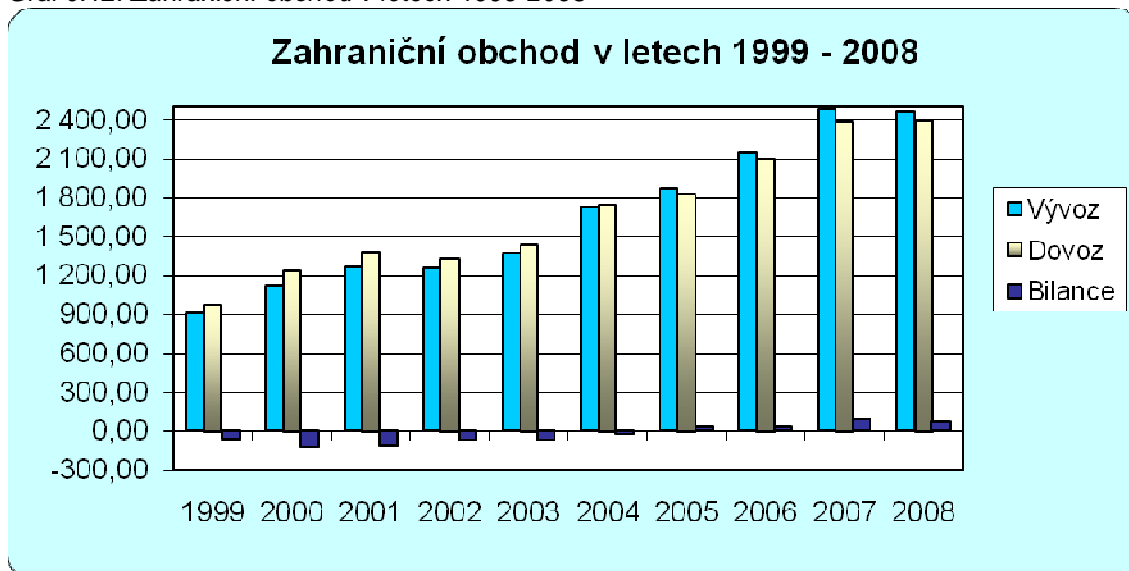
Graf č. 11: Kurz CZK/EUR a CZK/USD v letech 2000 - 2008

Pramen: ČNB, *Kurzy devizového trhu* [online][cit. 2009-03-21]

Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/prumerne_form.jsp

Graf č. 12: Zahraniční obchod v letech 1999-2008

Zdroj: vlastní práce, pramen dat: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, *Dlouhodobý vývoj zahraničního obchodu České republiky* [online][cit. 2008-09-31]

Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/DA00475F3D/\\$File/52573965.pps](http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/DA00475F3D/$File/52573965.pps)

Tabulka č.1

Kurz CZK/EUR v letech 1999 - 2008

Rok	Leden	Únor	Březen	Duben	Květen	Červen	Červenec	Srpen	Září	Říjen	Listopad	Prosinec
1999	35,638	37,715	37,989	37,997	37,692	37,152	36,521	36,415	36,356	36,587	36,403	36,054
2000	36,025	35,709	35,595	36,31	36,555	36,017	35,619	35,356	35,425	35,275	34,617	34,817
2001	35,139	34,64	34,601	34,55	34,382	33,975	33,855	34,034	34,188	33,562	33,325	32,592
2002	32,078	31,789	31,388	30,356	30,558	30,295	29,749	30,796	30,193	30,653	30,756	31,192
2003	31,49	31,645	31,758	31,625	31,391	31,41	31,877	32,289	32,354	31,985	31,974	32,313
2004	32,723	32,857	32,984	32,514	31,974	31,614	31,521	31,634	31,6	31,484	31,287	30,647
2005	30,31	29,961	29,782	30,13	30,216	30,032	30,191	29,592	29,305	29,677	29,261	28,975
2006	28,721	28,409	28,65	28,508	28,271	28,385	28,445	28,193	28,38	28,29	28,03	27,777
2007	27,841	28,231	28,055	28,01	28,231	28,545	28,33	27,858	27,573	27,336	26,731	26,3
2008	26,051	25,376	25,221	25,067	25,098	24,314	23,529	24,286	24,497	24,787	25,183	26,106

Pramen: ČNB, *Kurzy devizového trhu* [online][cit. 2009-03-21]

Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/prumerne_form.jsp

Tabulka č.2

Kurz CZK/USD v letech 1999 - 2008

Rok	Leden	Únor	Březen	Duben	Květen	Červen	Červenec	Srpen	Září	Říjen	Listopad	Prosinec
1999	30,656	33,597	34,845	35,465	35,434	35,762	35,305	34,305	34,635	34,077	35,12	35,63
2000	35,45	36,253	36,844	38,226	40,319	37,979	37,871	39,004	40,658	41,125	40,475	38,942
2001	37,425	37,551	37,955	38,727	39,27	39,777	39,335	37,87	37,559	37,009	37,475	36,475
2002	36,325	36,539	35,844	34,269	33,313	31,726	29,959	31,495	30,787	31,236	30,716	30,654
2003	29,653	29,374	29,393	29,157	27,095	26,936	28,035	28,999	28,849	27,354	27,343	26,32
2004	25,949	25,985	26,902	27,117	26,633	26,048	25,709	25,984	25,876	25,233	24,091	22,87
2005	23,102	23,024	22,585	23,288	23,809	24,688	25,05	24,073	23,896	24,715	24,82	24,439
2006	23,733	23,796	23,834	23,251	22,138	22,441	22,441	22,007	22,297	22,433	21,754	21,022
2007	21,419	21,593	21,189	20,731	20,899	21,272	20,641	20,45	19,866	19,218	18,206	18,04
2008	17,702	17,21	16,249	15,916	16,122	15,634	14,92	16,226	17,052	18,578	19,773	19,478

Pramen: ČNB, *Kurzy devizového trhu* [online][cit. 2009-03-21]

Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/prumerne_form.jsp

Tabulka č.3 Zahraniční obchod v letech 1999 - 2008

Rok	Vývoz	Dovoz	Bilance	Index ¹⁾		Krytí dovozu vývozem v %
				vývoz	dovoz	
1999	908,80	973,20	-64,40	108,90	106,40	93,40
2000	1 121,10	1 241,90	-120,80	123,40	127,60	90,30
2001	1 268,10	1 385,60	-117,40	113,10	111,60	91,50
2002	1 254,90	1 325,70	-70,80	99,00	95,70	94,70
2003	1 370,90	1 440,70	-69,80	109,20	108,70	95,20
2004	1 722,70	1 749,10	-26,40	125,70	121,40	98,50
2005	1 868,60	1 830,00	38,60	108,50	104,60	102,10
2006	2 144,60	2 104,80	39,80	114,80	115,00	101,90
2007	2 479,20	2 391,30	87,90	115,60	113,60	103,70
2008	2 463,10	2 393,70	69,40	99,40	100,10	102,90

v mld. Kč, běžné ceny

¹⁾ Stejně období předchozího roku = 100

Zdroj: vlastní práce, pramen dat: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, Dlouhodobý vývoj zahraničního obchodu České republiky [online][cit. 2008-09-31]

Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/DA00475F3D/\\$File/52573965.pps](http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/DA00475F3D/$File/52573965.pps)

Tabulka č.4

Vývoz podle tříd SITC v letech 1999-2008

Třidy SITC		1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
0	Potraviny a živá zvířata	26,30	33,00	34,40	31,10	36,40	47,40	61,10	62,00	71,90	77,90
1	Nápoje a tabák	7,80	8,40	8,70	8,60	8,20	8,90	10,60	10,70	14,50	16,40
2	suroviny nepoživatelné s výjimkou paliv	34,30	39,60	38,60	35,10	38,40	47,30	47,20	55,00	64,90	64,70
3	Minerální paliva, maziva a příbuzné materiály	26,50	34,20	38,20	36,00	39,40	49,90	57,40	61,80	67,50	85,10
4	Živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky	1,00	1,30	1,40	1,00	1,00	1,00	1,80	1,60	2,10	2,80
5	Chemikálie a příbuzné výrobky jinde neuvedené	66,90	79,60	81,90	74,70	80,60	104,00	119,00	129,90	144,20	146,30
6	Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálů	236,70	285,10	309,10	294,00	316,40	388,50	406,30	445,30	501,10	483,90
7	Stroje a dopravní prostředky	385,40	498,40	599,70	623,00	687,20	876,10	949,20	1 141,70	1 343,40	1 320,40
8	Průmyslové spotřební zboží	123,00	140,50	154,80	149,50	161,50	198,50	215,60	235,90	269,00	266,40
9	Komodity a předměty obchodu jinde nezatříděné	0,90	1,00	1,30	1,90	1,80	0,90	0,50	0,70	0,80	1,30
Celkem		908,80	1 121,10	1 268,10	1 254,90	1 370,90	1 722,50	1 868,70	2 144,60	2 479,40	2 465,20

v mld.Kč, běžné ceny

Zdroj: vlastní práce, pramen dat: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, Dlouhodobý vývoj zahraničního obchodu České republiky [online][cit. 2008-09-31]

Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/DA00475F3D/\\$File/52573965.pps](http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/DA00475F3D/$File/52573965.pps)

Tabulka č.5

Dovoz podle tříd SITC v letech 1999-2008

Třídy SITC		1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
0	Potraviny a živá zvířata	45,90	50,20	53,70	54,20	57,10	72,10	81,60	89,00	102,90	104,50
1	Nápoje a tabák	7,90	7,40	7,30	6,60	7,50	10,70	11,80	13,00	15,70	12,60
2	suroviny nepoživatelné s výjimkou paliv	31,00	39,40	40,00	38,20	41,00	52,90	51,40	57,30	58,30	61,70
3	Minerální paliva, maziva a příbuzné materiály	65,30	119,90	125,70	100,20	107,80	122,10	167,60	200,80	191,30	249,60
4	Živočišné a rostlinné oleje, tuky a vosky	2,50	2,60	3,10	3,00	3,80	4,20	3,60	3,70	3,30	4,60
5	Chemikálie a příbuzné výrobky jinde neuvedené	119,70	139,10	151,00	148,40	164,40	194,80	201,50	219,10	248,50	245,90
6	Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálů	205,00	257,90	280,10	273,00	289,80	360,80	374,30	428,50	500,20	473,40
7	Stroje a dopravní prostředky	383,30	496,70	584,40	561,70	6 116,30	739,90	736,90	870,70	1 028,00	990,90
8	Průmyslové spotřební zboží	112,20	128,30	139,90	140,00	152,70	190,70	200,00	221,50	241,70	251,40
9	Komodity a předměty obchodu jinde nezatříděné	0,30	0,40	0,30	0,30	0,40	0,80	1,30	1,10	1,30	2,10
Celkem		973,10	1 241,90	1 385,50	1 325,60	6 940,80	1 749,00	1 830,00	2 104,70	2 391,20	2 396,70

v mld.Kč, běžné ceny

Zdroj: vlastní práce, pramen dat: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, Dlouhodobý vývoj zahraničního obchodu České republiky [online][cit. 2008-09-31]

Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/DA00475F3D/\\$File/52573965.pps](http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/t/DA00475F3D/$File/52573965.pps)

Tabulka č.6 Nejvýznamnější obchodní partneři České republiky

Vývoz	Podíl na vývozu	Dovoz	Podíl na dovozu
1. Německo	31,70%	1. Německo	28,30%
2. Slovensko	8,40%	2. Čína	6,10%
3. Polsko	5,70%	3. Rusko	6,00%
4. Francie	5,60%	4. Polsko	5,70%
5. Rakousko	5,10%	5. Slovensko	5,20%
6. VB	4,80%	6. Francie	4,70%
7. Itálie	4,60%	7. Itálie	4,70%
8. Nizozemsko	3,70%	8. Nizozemsko	3,90%
9. Maďarsko	3,00%	9. Rakousko	3,70%
10. Belgie	2,90%	10. Japonsko	3,00%
11. Španělsko	2,70%	11. VB	2,60%
12. USA	2,30%	12. Maďarsko	2,50%
13. Rusko	1,60%	13. Belgie	2,00%

Zdroj: vlastní práce, pramen dat: ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, Dlouhodobý vývoj zahraničního obchodu České republiky [online][cit. 2008-09-31]
 Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2008ediciplan.nsf/t/DA00475F3D/\\$File/52573965.pps](http://www.czso.cz/csu/2008ediciplan.nsf/t/DA00475F3D/$File/52573965.pps)